

JAARVERSLAG 2003

Verslag van de werkzaamheden van het College van toezicht op de kansspelen en van de ontwikkeling van de kansspelen in Nederland, ingevolge artikel 33, derde lid, van de Wet op de kansspelen.

Den Haag, juni 2004

De kerntaak van het College is het houden van toezicht op de naleving van de Wet op de kansspelen door de vergunninghouders van de landelijke kansspelen (Nederlandse Staatsloterij, BankGiro Loterij, Sponsor Loterij, Nationale Postcode Loterij, De Lotto, Autotote Nederland en Holland Casino). Daarnaast adviseert het College over het verlenen, wijzigen en intrekken van de vergunningen voor deze landelijke kansspelen, alsmede over het verlenen van instemming met de statuten en reglementen van de kansspelvergunninghouders. Gaandeweg is het College ook de meer algemene beleidsadvisering tot zijn primaire taak gaan rekenen.

Transparantie en consistentie zijn de uitgangspunten van het College bij de uitoefening van zijn taak. Transparantie speelt in het bijzonder in verband met de toezichtfunctie. Het College staat voor het op een maatschappelijk aanvaardbare wijze laten verlopen van de landelijke kansspelen en het inzichtelijk maken van prijzen, kosten en afdrachten aan de goede doelen en de schatkist. Consistentie speelt vooral in de adviesfunctie. Het College spant zich ervoor in dat de kansspelvergunninghouders zo veel mogelijk op gelijke voorschriften mogen rekenen van de vier vergunningverlenende ministeries.

Inhoudsopgave

blz. 7	Inleiding
blz. 9	Deel I Verslag van de werkzaamheden
blz. 11	Algemene aangelegenheden
blz. 13	Toekomstig kansspelbeleid
blz. 15	Adviezen
blz. 16	Toezicht
blz. 17	Onderzoeken
blz. 19	Internationale aangelegenheden
blz. 21	Deel II Ontwikkeling van de kansspelen in Nederland
blz. 23	Algemeen
blz. 26	Nederlandse Staatsloterij
blz. 30	BankGiro Loterij
blz. 34	Sponsor Loterij
blz. 38	Nationale Postcode Loterij
blz. 42	De Lotto
blz. 46	Autotote Nederland
blz. 50	Holland Casino
blz. 57	Deel III Bijlagen
blz. 59	Samenstelling van het College
blz. 60	Uitgavenoverzicht
blz. 62	Beheersafspraken
blz. 63	Herziene procedureregels klachtenafhandeling
blz. 64	Overzicht van in 2003 uitgebrachte adviezen
blz. 66	Brief d.d. 30 januari 2003 inzake toekomstig toezicht
blz. 69	Stemuitslagen symposium d.d. 24 maart 2003
blz. 70	Titel VIa van de Wet op de kansspelen
blz. 72	Besluit College van toezicht op de kansspelen
blz. 76	Reglement van orde
blz. 78	Macro-verdeelsleutel

Inleiding

Het College van toezicht op de kansspelen is op 1 januari 1996 ingesteld. Vóór 1 juli van ieder jaar brengt het College een verslag uit van zijn werkzaamheden en van de ontwikkeling van de kansspelen in Nederland (artikel 33, derde lid, van de Wet op de kansspelen). Dit is het achtste jaarverslag van het College.

Het jaarverslag bestaat uit drie delen. Deel I bevat een beknopt verslag van de werkzaamheden van het College. De daarbij behorende bijlagen zijn opgenomen in deel III. Deel II bevat een beschrijving van de ontwikkeling van de kansspelen in Nederland. Aangezien de toezicht- en adviestaak van het College zich beperkt tot de vergunninghouders van de landelijke kansspelen, beperkt ook de beschrijving zich tot deze kansspelen. Het verslag en de beschrijving zijn overwegend van feitelijke aard. In deze inleiding wil het College zijn opvatting geven over de beleidsontwikkelingen die zich in het verslagjaar hebben voorgedaan op het terrein van de kansspelen.

Op 7 juli 2003 heeft de Minister van Justitie de Tweede Kamer bericht over zijn visie op het toekomstig toezicht op de kansspelen. Zijn voorkeur gaat uit naar het positioneren van het toezicht onder zijn directe verantwoordelijkheid, omdat op deze manier de ministeriële verantwoordelijkheid gewaarborgd kan worden. Het College is evenwel van opvatting dat een onafhankelijke toezichthouder op het terrein van de kansspelen niet alleen wenselijk, maar ook noodzakelijk is. Een door het College op verzoek van de Minister van Justitie uitgebracht advies d.d. 30 januari 2003 over het toekomstig toezicht is opgenomen in deel III van dit jaarverslag. Blijkens een op 3 juni 2004 gehouden algemeen overleg is er in de Tweede Kamer een brede steun voor een onafhankelijke toezichthouder op het terrein van de kansspelen.

Van de beleidsvoornemens in het kader van de operatie Marktwerking, Deregulering en Wetgevingskwaliteit (MDW) is inmiddels zo goed als niets meer over. Op 31 maart 2003 en 7 juli 2003 heeft de Minister van Justitie de Tweede Kamer geïnformeerd over zijn visie op het toekomstig kansspelbeleid. Hoewel de beleidsvoornemens ten aanzien van het toekomstig kansspelbeleid thans van een meer realistisch gehalte zijn dan in de voorgaande jaren, zit in de uitwerking van een en ander evenwel weinig voortgang. Een van de weinige zichtbare resultaten is dat begin 2004 de taken van de Minister van Economische Zaken op het terrein van de kansspelen zijn overgegaan naar de Minister van Justitie. Wat dit concreet betekent voor de invulling van de aandeelhoudersfunctie ten aanzien van Holland Casino is evenwel nog niet duidelijk.

In zijn vorig jaarverslag heeft het College zijn zorgen uitgesproken over de gang van zaken bij de Nederlandse Staatsloterij. Onder andere de perikelen rond de uiteindelijk niet toegestane nieuwe spelvariant *sevens* hebben in het verslagjaar geleid tot het vertrek van de directie van de Nederlandse Staatsloterij. Mede naar aanleiding van de signalering door het College in zijn vorig jaarverslag, heeft de inmiddels nieuw aangetreden Staatssecretaris van Financiën een werkgroep ingesteld inzake de gewenste beheers- en besturingsrelatie tussen overheid en Nederlandse Staatsloterij. De Staatssecretaris van Financiën heeft met een brief d.d. 5 april 2004 de Tweede Kamer ingelicht over de uitkomsten daarvan. Belangrijkste conclusie is dat de vergunningverlening voortaan in handen zal komen van de Minister van Justitie, terwijl de rol van de Minister van Financiën als de facto aandeelhouder zal worden versterkt. Verder zal voor de Nederlandse Staatsloterij een vast afdrachtpercentage gaan gelden. Het College heeft met instemming van deze beleidsvoornemens kennis genomen.

Daar waar het met de Nederlandse Staatsloterij inmiddels de goede kant op lijkt te gaan, plaatst het College een aantal vraagtekens bij de wervings- en reclameactiviteiten van Holland Casino. De oorspronkelijke doelstelling van Holland Casino – het bieden van een legaal aanbod aan casinospelen ter voorkoming van illegaal of buitenlands spel – verdwijnt steeds meer naar de achtergrond. Holland Casino manifesteert zich op allerlei wijze steeds nadrukkelijker om mensen te interesseren voor casinobezoek. Het College wijst in dit verband op (inmiddels weliswaar aangekondigde beëindiging van) sponsoring van de eredivisie voetbal door Holland Casino en de introductie van het *let's play concept*, dat geheel gericht is op het animeren van nieuwe spelers. De perikelen rond het tv-programma *casino kings* geven aan dat Holland Casino de grenzen van het toelaatbare opzoekt. Na signalering door het College heeft Holland Casino overigens onder druk van de Minister van Justitie alsnog besloten om het programma geen doorgang te laten vinden. Verder heeft het College promotionele activiteiten bij Holland Casino gesignaleerd, zoals Mah Jong toernooien voor Chinese bezoekers of bingo voor ouderen, die niet expliciet worden gedekt door de verleende vergunning. Een strikter beleid inzake wervings- en reclameactiviteiten lijkt het College dan ook niet ondenkbaar.

Het is het College bekend dat er nogal wat gemeenten zijn die bij gebreke van de mogelijkheid om een echt casino binnen de stadsgrenzen te krijgen, uitwijken naar de mogelijkheid om een *speelautomatencasino* toe te staan. Voor het publiek is het veelal niet duidelijk dat het hier eigenlijk om een speelautomatenhal gaat. Veel speelautomatenhallen afficheren zich tegenwoordig in hun naamgeving en in hun reclame-uitingen als casino's en sommige hallen doen in grootte, aankleding en ambiance inderdaad weinig meer onder voor echte casino's. Gesteld kan worden dat de automatenhallen en de casino's steeds dichter tot elkaar komen. De recente expansie van de speelautomatenhallen heeft het College er reeds eerder toe gebracht om te pleiten voor een versterking van het toezicht op deze sector. Het spreekt voor het College dan ook welhaast voor zich dat de speelautomatenbranche in zijn geheel onder het toezicht van de nieuwe toezichthouder wordt gebracht.

In het verleden heeft het College meermaals aandacht gevraagd voor de sterk stijgende kosten in het algemeen en de wervings- en reclamekosten in het bijzonder bij de vergunninghouders waar het College toezicht op houdt. Thans lijkt zich een zekere stabilisatie af te tekenen. Op zich genomen is het College daar niet ontevreden over. Toch blijft het College bij zijn pleidooi voor het invoeren van regels inzake kostenmaximalisatie. In een door het College in overleg met de loterijorganisaties ontwikkeld model mag van de omzet maximaal 25% aan kosten worden besteed en dient minimaal 25% aan prijzen te worden uitgekeerd. Ook de afdracht (schatkist of goede doelen) dient eveneens minimaal 25% te zijn. De resterende 25% kan naar eigen inzicht aan prijzen en/of afdracht worden besteed. Helaas heeft de Minister van Justitie dit model tot nu toe niet overgenomen.

Een geheel ander punt van zorg – hoewel gelegen buiten het eigenlijke werkkterrein van het College – betreft de vele sms- en belspelletjes die in wezen illegale kansspelen zijn. Aan de ene kant krijgen de vergunninghouders waar het College toezicht op houdt geen toestemming van de Minister van Justitie voor invoering van nieuwe productvarianten middels moderne informatie- en communicatietechnologie, maar aan de andere kant treedt de Minister van Justitie ook niet op tegen het illegale aanbod van sms- en belspelletjes. Pogingen om een en ander op enigerlei wijze te reguleren zijn na jaren nog steeds zonder zichtbaar resultaat. Ondertussen is er geen enkele waarborg dat dit soort spelletjes eerlijk en betrouwbaar verlopen en is er geen enkel zicht op de bedragen die hierin om gaan. Hetzelfde doet zich in wezen ook voor bij interactieve internetkansspelen zoals digitale casino's, speelautomaten en krasloten (e-gaming). Legaal mag niets en illegaal gebeurt er van alles.

DEEL I

VERSLAG VAN DE WERKZAAMHEDEN

Algemene aangelegenheden

Samenstelling

Het College bestaat uit zeven door de Kroon benoemde onafhankelijke leden en wordt bijgestaan door een ambtelijk secretariaat (zie artikel 36 van de Wet op de kansspelen en de artikelen 11 tot en met 17 van het Besluit College van toezicht op de kansspelen). De samenstelling van het College in het verslagjaar is opgenomen in deel III van dit jaarverslag.

Vergaderingen

Het College heeft in het achtste verslagjaar elf maal vergaderd, alsmede een extra ingelaste bijeenkomst gehouden ter bespreking van het advies over de toekomst van het toezicht (opgenomen in deel III). Het College heeft een aantal vergaderingen telkens een gedeelte van de tijd besteed aan informatieve gedachteswisselingen met de vergunninghouders waar het College toezicht op houdt. Zo heeft het College ter vergadering meerdere malen gesproken met vertegenwoordigers van de Nederlandse Staatsloterij en van de Nationale Postcode Loterij / Sponsor Loterij / BankGiro Loterij (Novamedia Groep). Verder heeft het College ter vergadering ook gesproken met vertegenwoordigers van De Lotto, Autotote Nederland en Holland Casino. Daarnaast heeft het College ter vergadering gesproken met de Secretaris-Generaal van het ministerie van Financiën over de perikelen rond de Nederlandse Staatsloterij. Een van de vergaderingen van het College is gehouden tijdens een werkbezoek aan Zweden ten kantore van de Lotteriinspectie, de Zweedse toezichthouder op de kansspelen.

Overige activiteiten

Op maandag 24 maart 2003 heeft het College in het Kurhaus Hotel te Scheveningen een symposium gehouden met als thema *De toekomst van de kansspelen*. Met dit symposium heeft het College een bijdrage willen leveren aan de gedachtevorming over de op handen zijnde wijzigingen in de kansspelwetgeving. In de vorm van pro-contra sessies door sprekers uit binnen- en buitenland en een paneldiscussie is een aantal thema's belicht dat voorwerp is van deze wijzigingen in de kansspelwetgeving. Het symposium is bijgewoond door 144 deelnemers, waaronder Tweede Kamerleden, beleidsmedewerkers van de ministeries, vertegenwoordigers van kansspelvergunninghouders en goede doelen, onderzoekers, wetenschappers, hulpverleners en andere betrokkenen bij de kansspelen. Onder leiding van de dagvoorzitter Victor Deconinck zijn ten aanzien van zes onderwerpen telkens twee sprekers in debat gegaan, waarvan er één pro en één contra was. Na afloop van ieder onderwerp heeft er in de zaal een stemming plaats gevonden via stemkastjes. De stemuitslagen zijn opgenomen in deel III van dit jaarverslag. In een afsluitende paneldiscussie zijn de diverse lijnen van de eerdere sessies in een wat breder (kansspel)kader besproken.

Een vertegenwoordiging van het College is aanwezig geweest bij de op 16 januari 2003 door het Nederlands Kansspel Platform georganiseerde nieuwjaarsbijeenkomst in Sociëteit De Witte te Den Haag, bij de opening van het nieuwe Holland Casino Breda in de Kloosterkazerne op 5 juni 2003, alsmede bij een op 4 december 2003 in Sociëteit De Witte te Den Haag gehouden bijeenkomst ter gelegenheid van het 15-jarig bestaan van de Nationale Postcode Loterij.

Voorzitter en secretaris van het College hebben in het kader van een overeengekomen periodiek overleg op 24 juni 2003 een onderhoud gehad met Minister Donner van Justitie, ter gelegenheid waarvan tevens de aanbidding van het vorig jaarverslag heeft plaatsgevonden.

Zie voor de internationale activiteiten van het College het hierna opgenomen afzonderlijke onderdeel inzake internationale aangelegenheden.

Het secretariaat onderhoudt de dagelijkse externe contacten van het College. Het gaat hier om veelvuldige contacten met de vergunninghouders van de landelijke kansspelen, de vergunningverlenende ministeries, andere betrokkenen op het terrein van de kansspelen, begunstigers van de landelijke kansspelen, onderzoekers en wetenschappers, vertegenwoordigers van de gokhulpverlening, buitenlandse collega-toezichhouders, etc. Verder is het secretariaat ook gaandeweg steeds meer als informatiepunt gaan fungeren voor vertegenwoordigers van de pers en voor burgers die vragen hebben op het terrein van de kansspelen. Voor zover de vragen geen betrekking hebben op het eigenlijke werkterrein van het College, worden betrokkenen overigens doorverwezen naar het Projectbureau kansspelen van het ministerie van Justitie.

Financieel beheer College

Ingevolge artikel 22, eerste lid, van het Besluit College van toezicht op de kansspelen zendt het College jaarlijks vóór 1 september aan de Minister van Justitie een bestedingsplan voor het daaropvolgende kalenderjaar met betrekking tot de aan de taakvervulling van het College verbonden uitgaven. Volgens het tweede lid van dat artikel bekostigt de Minister van Justitie de uitgaven van het College overeenkomstig het goedgekeurde bestedingsplan. De uitgaven over het verslagjaar bedragen (op kasbasis) 454.056 euro. Het uitgavenoverzicht 2002-2004 en de daarbij behorende toelichting zijn opgenomen in deel III van dit jaarverslag.

Tussen het College en het ministerie van Justitie zijn nadere afspraken gemaakt over het financieel beheer. Deze beheersafspraken zijn eveneens in deel III opgenomen. Ingevolge de beheersafspraken rapporteert het College per vier maanden op welke wijze de beschikbare middelen zijn aangewend. Die rapportage bevat uitsluitend een interne verantwoording met betrekking tot de aan de taakvervulling van het College verbonden uitgaven in het kader van de jaarplancyclus van het ministerie van Justitie.

Wettelijke regelingen

De tekst zoals deze thans luidt van Titel VIa van de Wet op de kansspelen en het Besluit College van toezicht op de kansspelen, alsmede van het Reglement van orde van het College van toezicht op de kansspelen, is opgenomen in deel III van dit jaarverslag.

Toekomstig kansspelbeleid

Post MDW-perikelen

In het kader van de operatie Marktwerking, Deregulering en Wetgevingskwaliteit (MDW) met betrekking tot de Wet op de kansspelen heeft een daartoe ingestelde werkgroep medio 2000 het rapport *Nieuwe ronde, nieuwe kansen* uitgebracht, met vergaande voorstellen tot liberalisering van de kansspelmarkt. Van deze – veelal onrealistische – voorstellen is inmiddels zo goed als niets meer over. De thans nog op stapel staande wijzigingen van het kansspelbeleid zijn verwoord in een brief van 31 maart 2003 van de Minister van Justitie aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal (Kamerstukken II, 2002 – 2003, 24 036 24 557, nr. 280), aangevuld met een brief van 7 juli 2003 van de Minister van Justitie aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal (Kamerstukken II, 2002 – 2003, 24 036 24 557, nr. 287). Hoewel de beleidsvoornemens ten aanzien van het toekomstig kansspelbeleid thans van een meer realistisch gehalte zijn dan in de voorgaande jaren, zit in de uitwerking van een en ander evenwel weinig voortgang. Hierna geeft het College in het kort zijn visie op een aantal thans nog spelende beleidsthema's.

Uniformering vergunningvoorwaarden en uitbreiding loterijaanbod

Het College kan zich vinden in het zoveel mogelijk uniformeren van de vergunningvoorschriften van de verschillende loterijen, alsmede in het op een meer evenwichtige wijze verdelen van de loterijopbrengsten, waarbij ook nieuwe begunstigden een kans krijgen. Het College pleit daar al jaren voor. Het College blijft evenwel vraagtekens plaatsen bij het voornemen om nieuwe vergunningen voor landelijke goede doelen loterijen te verlenen. De ontwikkelingen op de kansspelmarkt geven hier naar de opvatting van het College niet bepaald aanleiding toe. Het College lijkt daarin overigens te worden ondersteund door de uitkomsten van het *Behoeftesonderzoek goede doelenloterijen voor het Ministerie van Justitie*, dat is uitgevoerd door Motivaction research and strategy. Het College pleit in dit verband ten slotte voor het invoeren van een maximum kostenpercentage bij loterijen. Het College denkt daarbij aan 25%, gelijk aan het maximum kostenpercentage dat thans door het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF) wordt gesteld aan fondsenwervingsacties voor goede doelen. Voorkomen dient immers te worden dat onnodig veel geld aan kosten wordt besteed. In een door het College in overleg met de loterijorganisaties ontwikkeld model mag van de omzet maximaal 25% aan kosten worden besteed en dient minimaal 25% aan prijzen te worden uitgekeerd. Ook de afdracht (schatkist of goede doelen) dient eveneens minimaal 25% te zijn. De resterende 25% kan naar eigen inzicht aan prijzen en/of afdracht worden besteed. Helaas heeft de Minister van Justitie dit model tot nu toe niet overgenomen.

Inrichting en omvang van het casinoaanbod

Op 25 oktober 2002 is het rapport *Een spel met grenzen: de Nederlandse casinomarkt* uitgebracht door SWOKA en Research voor Beleid in opdracht van het ministerie van Justitie. Inmiddels heeft de Minister van Justitie blijkens zijn brief van 31 maart 2003 besloten om de huidige omvang en inrichting van de casinomarkt voorsnog ongewijzigd te laten, in afwachting van de (tussentijdse) uitkomsten van een meerjarig onderzoek naar de aard en de omvang van de gokverslaving in Nederland. Niettemin heeft de Minister van Justitie op 27 augustus 2003 advies gevraagd over uitbreiding van het aantal vestigingen van Holland Casino. Het College heeft positief

geadviseerd over de door Holland Casino verzochte uitbreiding met zes vestigingen (zie ook hierna in deel II). De Minister van Justitie heeft inmiddels een vrijwel conform standpunt ingenomen naar aanleiding van het advies van het College.

Toekomstig toezicht

Op 7 juli 2003 heeft de Minister van Justitie de Tweede Kamer bericht over zijn visie op het toekomstig toezicht op de kansspelen. Zijn voorkeur gaat uit naar het positioneren van het toezicht onder zijn directe verantwoordelijkheid, omdat op deze manier de ministeriële verantwoordelijkheid gewaarborgd kan worden. Het College is evenwel van opvatting dat een onafhankelijke toezichthouder op het terrein van de kansspelen niet alleen wenselijk, maar ook noodzakelijk is. Het College heeft reeds eerder aangegeven dat het zich kan vinden in de gedachte dat de uitvoering van de Wet op de kansspelen (vergunningverlening en toezicht op de naleving daarvan) op landelijk niveau in één hand wordt gebracht bij één bestuursorgaan, dat daartoe kwalitatief en kwantitatief voldoende toegerust moet zijn en slagvaardig kan optreden. Naar de opvatting van het College dient dit een onafhankelijke toezichthouder te zijn. Gelet op het bijzondere karakter van het kansspelbestel, dat naar het zich laat aanzien vooralsnog grotendeels gehandhaafd zal blijven, blijft ook een onafhankelijke en uitgewogen oordeelsvorming ten aanzien van de belanghebbenden op dit terrein noodzakelijk. Het College pleit dan ook voor het handhaven van een zelfstandig bestuursorgaan op het terrein van de kansspelen. Blijkens de stemmingsuitslagen van het door het College gehouden symposium, wordt dit ook breed gedragen in het kansspelveld. Een door het College op verzoek van de Minister van Justitie uitgebracht advies d.d. 30 januari 2003 over het toekomstig toezicht is opgenomen in deel III van dit jaarverslag. Blijkens een op 3 juni 2004 gehouden algemeen overleg is er in de Tweede Kamer een brede steun voor een onafhankelijke toezichthouder op het terrein van de kansspelen.

Speelautomaten buiten schot?

De kansspelen waaraan de meeste maatschappelijke risico's zijn verbonden, het terrein van de speelautomaten, zijn in de MDW-discussie geheel onbesproken gebleven. Een toegezegde evaluatie van de enige jaren geleden gewijzigde Speelautomatentitel laat nog op zich wachten. De recente expansie van de speelautomatenhallen heeft het College er reeds eerder toe gebracht om te pleiten voor een versterking van het toezicht op deze sector. Het spreekt voor het College dan ook welhaast voor zich dat de speelautomatenbranche in zijn geheel onder het toezicht van de nieuwe toezichthouder wordt gebracht. Dit laat naar de opvatting van het College overigens onverlet de bevoegdheden die de gemeenten op dit punt hebben.

Regulering van kansspelen op internet en van promotionele kansspelen

Het gaat hier om vormen van het kansspel die niet zijn toegestaan in Nederland, maar ondertussen welig tieren. Pogingen om een en ander op enigerlei wijze te reguleren lijken weinig tot geen vooruitgang te boeken. Het College heeft reeds jaren geleden een pleidooi gehouden voor een legaal aanbod van e-gaming. Ten aanzien van promotionele kansspelen – waar op zich genomen niets tegen behoeft te zijn – waarschuwt het College al tijden voor het misbruik dat daarvan kan worden gemaakt middels verkapte inleg. De vele inbel- en sms-spelletjes zijn hiervan een tekenend voorbeeld en hebben dan ook niets te maken met promotionele kansspelen in de eigenlijke betekenis.

Adviezen

Adviezen inzake vergunningen, statuten en reglementen

In het verslagjaar heeft het College 21 adviezen uitgebracht op grond van artikel 34 van de Wet op de kansspelen (adviezen inzake vergunningen, statuten en reglementen van de vergunninghouders van de landelijke kansspelen). Van de 21 uitgebrachte adviezen is één advies uitgebracht op initiatief van het College. De overige 20 adviezen zijn uitgebracht op basis van in totaal 23 adviesaanvragen van – of door tussenkomst van – de Minister van Justitie. Een overzicht van de uitgebrachte adviezen is opgenomen in deel III van dit jaarverslag. Van de op verzoek uitgebrachte adviezen bedraagt de gemiddelde termijn tussen adviesaanvraag en het uitbrengen van het advies ruim vijf weken en die is daarmee iets langer dan gebruikelijk. Dit vindt zijn reden in de persoonlijke interventie van de toenmalige Staatssecretaris van Financiën om de adviesaanvraag inzake *sevens* bij voorrang te behandelen. Het aanpassen van het vergaderschema heeft geleid tot vertraging in de afhandeling van de overige adviesaanvragen. Overigens is de gemiddelde termijn tussen het uitbrengen van het advies en de reactie daarop van de verantwoordelijke bewindslieden een veelvoud van de gemiddelde termijn waarbinnen het College zijn advies uitbrengt, waarbij niet zelden op majeure punten wordt afgeweken van het advies. In deel II van dit jaarverslag wordt nader ingegaan op de inhoud van de door het College uitgebrachte adviezen en de reactie daarop van de verantwoordelijke bewindslieden.

Overige adviezen

Desgevraagd brengt het College ook andere adviezen uit, voor zover deze betrekking hebben op de uitvoering van de Wet op de kansspelen. In het verslagjaar heeft het College twee van dergelijke adviezen uitgebracht. Naast de hiervoor reeds in het onderdeel *toekomstig kansspelbeleid* genoemde brief d.d. 30 januari 2003 aan de Minister van Justitie inzake toekomstig toezicht, heeft het College desgevraagd met een brief d.d. 2 juli 2003 advies uitgebracht over een aangepast concept tot wijziging van het Kansspelenbesluit. Over een vorige versie heeft het College reeds eerder advies uitgebracht (brief d.d. 4 september 2002, nr. C.808/02). Op een aantal onderdelen is aan het advies gevolg gegeven. Toch geeft het aangepast concept het College nog aanleiding tot enkele opmerkingen. Het College betreurt het dat zijn voorstel niet is overgenomen om de exploitatiekosten te maximaliseren op 25% van de inleg. In de toelichting bij het concept-besluit wordt aangegeven dat de bedrijfskosten van de kansspelorganisaties gedurende de laatste jaren ruimschoots binnen de door het College gestelde grens zijn gebleven. Het College wijst er evenwel op dat in 2002 de kosten van de Nederlandse Staatsloterij fors zijn gestegen naar 22%, de Sponsor Loterij inmiddels op 24% kosten zit en dat De Lotto de door het College voorgestelde grens al heeft gepasseerd met een kostenniveau van 28%. Het College acht het ronduit naïef om te denken dat een verlaging van het afdrachtpercentage niet zal leiden tot een beduidende toename van de kosten. Bovendien heeft het College geen voordelen kunnen ontdekken van het niet maximaliseren van het kostenpercentage.

Toezicht

Kwartaalrapportage

Ingevolge de verleende vergunningen zijn de vergunninghouders van de landelijke kansspelen verplicht om binnen één maand na het einde van elk kwartaal te rapporteren over het financiële verloop en andere noodzakelijk geachte gegevens over dat kwartaal. Aangezien het College geen operationeel toezicht uitoefent, vormen deze rapportages van de vergunninghouders een essentieel onderdeel van het toezichtinstrumentarium. Het College heeft daartoe in samenspraak met de vergunninghouders een model-kwartaalrapportage ontwikkeld. De kwartaalrapportages worden steeds gezamenlijk door het College besproken. De bevindingen van het College worden vervolgens teruggekoppeld naar de vergunninghouders. In geval van onregelmatigheden rapporteert het College hierover, na de betrokken vergunninghouder te hebben gehoord, aan de verantwoordelijke bewindslieden (zie ook hierna bij toezichtrapportages inzake naleving regelgeving).

Toezichtrapportages inzake naleving regelgeving

In het verslagjaar heeft het College – al dan niet naar aanleiding van de behandeling van de kwartaalverslagen – 10 toezichtrapportages uitgebracht inzake de naleving door de verschillende vergunninghouders van het bepaalde bij en krachtens de Wet op de kansspelen. De in 2003 uitgebrachte toezichtrapportages hebben betrekking op de Nederlandse Staatsloterij (4), de Novamedia Groep (3), De Lotto (1) en Holland Casino (2). In deel II van dit jaarverslag wordt nader ingegaan op de inhoud van de door het College uitgebrachte toezichtrapportages.

Klachtenafhandeling

In het verslagjaar zijn door het College 33 schriftelijke klachten over de vergunninghouders van de landelijke kansspelen ontvangen en afgehandeld. Deze hebben betrekking op de Nederlandse Staatsloterij (6), de BankGiro Loterij (5), de Sponsor Loterij (6), de Nationale Postcode Loterij (11), De Lotto (2), Autotote Nederland (1) en Holland Casino (2). In deel II van dit jaarverslag wordt nader ingegaan op de inhoud van deze klachten. Daarnaast heeft het College ook veel klachten via telefoon en vooral via e-mail ontvangen, die niet gevolgd zijn door een formele schriftelijke klacht. Veelal gaat het niet zozeer om een individuele bejegening van de deelnemer, maar om een bepaalde standaardhandelwijze van de vergunninghouder. Veelal kunnen deze klachten, onderscheidenlijk verzoeken om informatie, met een standaard antwoord e-mail door het College worden afgedaan. Overigens merkt het College hierover nog op dat klachten van deelnemers veelal symptomatisch zijn voor zaken bij de vergunninghouders die de aandacht van het College verdienen en dat deze klachten dan ook een belangrijke informatiebron voor het College vormen met betrekking tot de handel en wandel van de vergunninghouders. De door het College vastgestelde procedureregels met betrekking tot de afhandeling van klachten over de vergunninghouders van de landelijke kansspelen zijn opgenomen in deel III van dit jaarverslag.

In verband met het grote aantal klachten en verzoeken om informatie (inmiddels enige honderden) over illegale bemiddelaars voor Duitse lotto en over Nigeriaanse lotto fraude, zijn op de homepage van de website van het College twee waarschuwingen geplaatst.

Onderzoeken

Kansspelen via internet

Sedert 2001 laat het College jaarlijks een onderzoek naar de deelname aan internetkansspelen uitvoeren, om de ontwikkeling hiervan te kunnen volgen. Het gaat om deelname aan interactieve internetkansspelen zoals digitale casino's, speelautomaten en krasloten (e-gaming). Dit is in Nederland nog niet toegestaan. Via internet loten bestellen of meedoen aan een loterij waarvoor vergunning is verleend is al wel toegestaan (e-commerce). Een proef die het aanbod van interactieve kansspelen vanuit Nederland onder strikte voorwaarden reguleert, iets waar het College reeds sinds 1998 voor ijvert, is nog steeds voorwerp van studie bij het ministerie van Justitie.

Het onderzoeksrapport *Internetkansspelen 2003*, uitgevoerd door het onderzoeksbureau Motivaction, is op 11 december 2003 gepubliceerd. Voor het onderzoek is een begeleidingscommissie ingesteld, met vertegenwoordigers van het College, het ministerie van Justitie en het ministerie van Economische Zaken, onder voorzitterschap van het Collegelid drs. J.J. Borking. De deelname aan e-gaming in Nederland (gokken op internet) is in 2003 gestegen tot 3,8% van de internetpopulatie, maar de groei lijkt wat af te vlakken. De bestedingen bedragen tussen 50 en 134 miljoen euro. Opmerkelijk is dat bijna eenderde van de deelnemers speelt via een bedrijfsnetwerk. Hieruit zou geconcludeerd kunnen worden dat een belangrijk gedeelte van de gokkers op internet dit op het werk doet. Dit is samengevat de uitkomst van het rapport *Internetkansspelen 2003*.

Het onderzoek heeft plaatsgevonden door ondervraging van 8.593 personen van 18 tot en met 55 jaar met toegang tot internet. Hierbij hebben 324 personen (3,8%) aangegeven dat zij in de afgelopen 12 maanden aan één of meer betaalde interactieve internetkansspelen hebben meegedaan. Dat is een significante stijging ten opzichte van 2002 (3,1%). Vertaald naar de Nederlandse internetpopulatie betekent het dat 266.000 personen deelnemen aan interactieve internetkansspelen. De bestedingen zijn in 2003 gestegen van 35 naar 42 euro *per maand*. Berekend op deze basis, zoals vorig jaar, komen de totale bestedingen op 134 miljoen euro, tegen 105 miljoen euro vorig jaar. Indien wordt uitgegaan van wat deelnemers zeggen uitgegeven te hebben in *de laatste 12 maanden* (186 euro) komt dit bedrag aanmerkelijk lager uit, namelijk op 50 miljoen euro.

Bijna een kwart van de deelnemers speelt tenminste 1 keer per week, terwijl iets meer dan de helft 1 keer per maand of vaker speelt. Opmerkelijk in de resultaten is het vastgestelde positieve verband tussen de frequentie van de deelname en de snelheid van de internetverbinding. Het profiel van de e-gamer duidt erop dat het vooral jonge mannen met een laag inkomen zijn. Er wordt doorgaans kort gespeeld en het verloop in de groep is groot. Dit profiel komt goeddeels overeen met het profiel van de spelers van riskante kansspelen. Omdat het maar om een kleine groep personen gaat, moeten de onderzoeksgegevens overigens met voorzichtigheid worden benaderd.

Het onderzoek heeft voor het eerst een aantal indicatoren voor problematisch speelgedrag geïnventariseerd. Het blijkt dat e-gamers overwegend recreatieve spelers zijn. Problematisch speelgedrag komt nauwelijks voor. Toch geeft ongeveer eenderde van de spelers aan dat men gemakkelijker meer geld uitgeeft dan gedacht, gemakkelijker vaker meedoet dan gepland en moeilijker kan stoppen dan gewild, overigens zonder dat dat direct tot echte problemen leidt.

Onderzoek kwantitatieve en financiële omvang van de speelautomatenmarkt in Nederland

Het College heeft medio 2002 aan het advies- en onderzoeksbureau ES&E opdracht gegeven tot het uitvoeren van het onderzoek naar de kansspelautomatenmarkt. Het betreft een onderzoek naar de kwantitatieve en financiële omvang van de speelautomatenmarkt in Nederland in 2001. Hierover zijn weinig gestructureerde gegevens bekend, onder meer omdat het College op dit segment van de kansspelmarkt geen toezicht houdt. Voor het onderzoek is een begeleidingscommissie ingesteld, met vertegenwoordigers van het College, het ministerie van Justitie, het ministerie van Economische Zaken, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, Verispect BV en de VAN Speelautomaten Branche-organisatie, onder voorzitterschap van het Collegelid mevrouw mr. A. Vriskoop-Sterk. Uit het op 12 september 2003 gepubliceerde rapport *Speelautomaten in beeld* komt als centrale conclusie naar voren dat de Nederlandse speelautomatenmarkt nog onvoldoende transparant is.

Uit het onderzoek blijkt dat in Nederland in 2001 ongeveer 47.000 speelautomaten staan, waarvan 36.000 gelduitbetalende kansspelautomaten en 11.000 behendigheidsautomaten. Deze staan opgesteld in 18.000 horecalocaties en een kleine 300 amusementscentra. Van de 36.000 kansspelautomaten bevinden er zich 21.500 in horecalocaties en 14.500 in amusementscentra. Uit het rapport blijkt verder dat de financiële omvang van de speelautomatenmarkt met veel onduidelijkheid is omgeven. De onderzoekers schatten de bruto-spelopbrengst (inzet minus uitgekeerde prijzen) van de kansspelautomaten in 2001 op minstens ruim een half miljard euro.

Een markt waarop meer dan 300 ondernemers actief zijn die over bijna 1.000 vergunningen beschikken is niet eenvoudig in beeld te brengen. Met betrekking tot de financiële omvang bestaat geen verantwoordingsplicht, anders dan voor belastingdoeleinden. Ondanks de positieve opstelling van de VAN Speelautomaten brancheorganisatie zijn niet alle benaderde ondernemers bereid gebleken om gegevens beschikbaar te stellen. Bovendien hebben zowel onvolkomenheden in de registraties bij de controlerende instantie Verispect als de onmogelijkheid voor de Belastingdienst om gegevens te verstrekken een duidelijk stempel op het onderzoek gedrukt.

Op grond van de door de onderzoekers geconstateerde gebreken in de informatievoorziening rond de speelautomatenmarkt, kan de conclusie worden getrokken dat de speelautomatenmarkt nog onvoldoende transparant is. Het College is dan ook van opvatting dat mede gelet op de negatieve maatschappelijke neveneffecten die aan kansspelautomaten verbonden kunnen zijn, zoals kansspelverslaving, het van belang is om beter zicht te krijgen op de kwantitatieve en financiële omvang van deze markt. In dit verband pleit het College er dan ook voor dat de speelautomatenbranche onder het toezicht wordt gebracht van het door de Minister van Justitie aangekondigde nieuwe toezichthoudende orgaan op het terrein van de kansspelen.

Het College heeft overigens inmiddels begrepen dat de uitvoering van het onderzoek aanleiding is geweest voor diverse betrokken instanties en de speelautomatenbranche om verbetertrajecten met betrekking tot informatieverzameling en registraties in gang te zetten.

Internationale aangelegenheden

Bezoek van de Gaming Control Board Curaçao

Op 17 februari 2003 heeft het College een delegatie ontvangen van de Gaming Control Board Curaçao. De bijeenkomst stond vooral in het teken van een informele gedachteswisseling over de onderscheidene jurisdicties, de overeenkomsten en verschillen in de kansspelwetgeving en het te houden toezicht. Ook is uitvoerig gesproken over internetkansspelen.

Overige ontvangen bezoeken

In 2003 heeft het secretariaat verder bezoeken ontvangen van een groep inspectors van de Gaming Board for Great Britain, van het Britse parlementslid John Greenway in zijn hoedanigheid van schaduwminister voor het kansspelbeleid, van de voorzitter van het Gaming Regulators European Forum (GREF), alsmede van een vertegenwoordiging van de Londense Amusement Trades Exhibition International (ATEI). Voorts heeft ten kantore van het College een vergadering plaatsgevonden van het Executive Committee van de European Association for the Study of Gambling (EASG).

Bezoek aan de Zweedse Lotteriinspektionen

Na een eerder bezoek van de Zweedse Lotteriinspektionen in 2000 aan Nederland, heeft het College van 4 tot 6 september 2003 een meerdaags werkbezoek afgelegd bij haar Zweedse collega's. Naast informatie-uitwisseling tussen de Lotteriinspektionen en het College over de Zweedse en Nederlandse wetgeving inzake kansspelen en het daarop te houden toezicht, is een gezamenlijk bezoek gebracht aan het begin 2003 geopende Casino Cosmopol in Stockholm. Casino Cosmopol is een dochteronderneming van de Zweedse nationale loterij waarmee Holland Casino een management en know how overeenkomst heeft gesloten.

Overige internationale contacten

In 2003 zijn door het secretariaat voorts dienstreizen gemaakt naar Londen (Amusement Trades Exhibition International / International Casino Exhibition – ATEI/ICE, alsmede Executive Board meeting Gaming Regulators European Forum – GREF), Lausanne (Conference Law on Internet Gambling georganiseerd door het Swiss Institute of Comparative Law), New York (Steering Committee meeting International Association of Gaming Regulators – IAGR), Riga (annual meeting Gaming Regulators European Forum – GREF) en Lissabon (International Gaming Law Conference, ter gelegenheid van de jaarlijkse bijeenkomst van de International Association of Gaming Attorneys – IAGA en de International Association of Gaming Regulators – IAGR). De secretaris van het College is ter gelegenheid van laatstgenoemde bijeenkomst gekozen tot secretaris van IAGR.

Het College krijgt verder regelmatig uit het buitenland verzoeken van overheidsinstellingen, bedrijven en particulieren om informatie betreffende de kansspelen in Nederland. Voor zover mogelijk worden deze verzoeken door het College zelf afgedaan en wanneer dat niet mogelijk is, worden betrokkenen doorverwezen naar de instantie in Nederland die de gevraagde informatie wel kan verschaffen.

DEEL II

ONTWIKKELING VAN DE KANSSPELEN IN
NEDERLAND

Algemeen

In het voorliggende deel II van het jaarverslag geeft het College een beschrijving van de ontwikkeling van de kansspelen in Nederland. Aangezien de toezicht- en adviestaak van het College zich beperkt tot de vergunninghouders van de landelijke kansspelen, beperkt ook de beschrijving zich tot deze kansspelen.

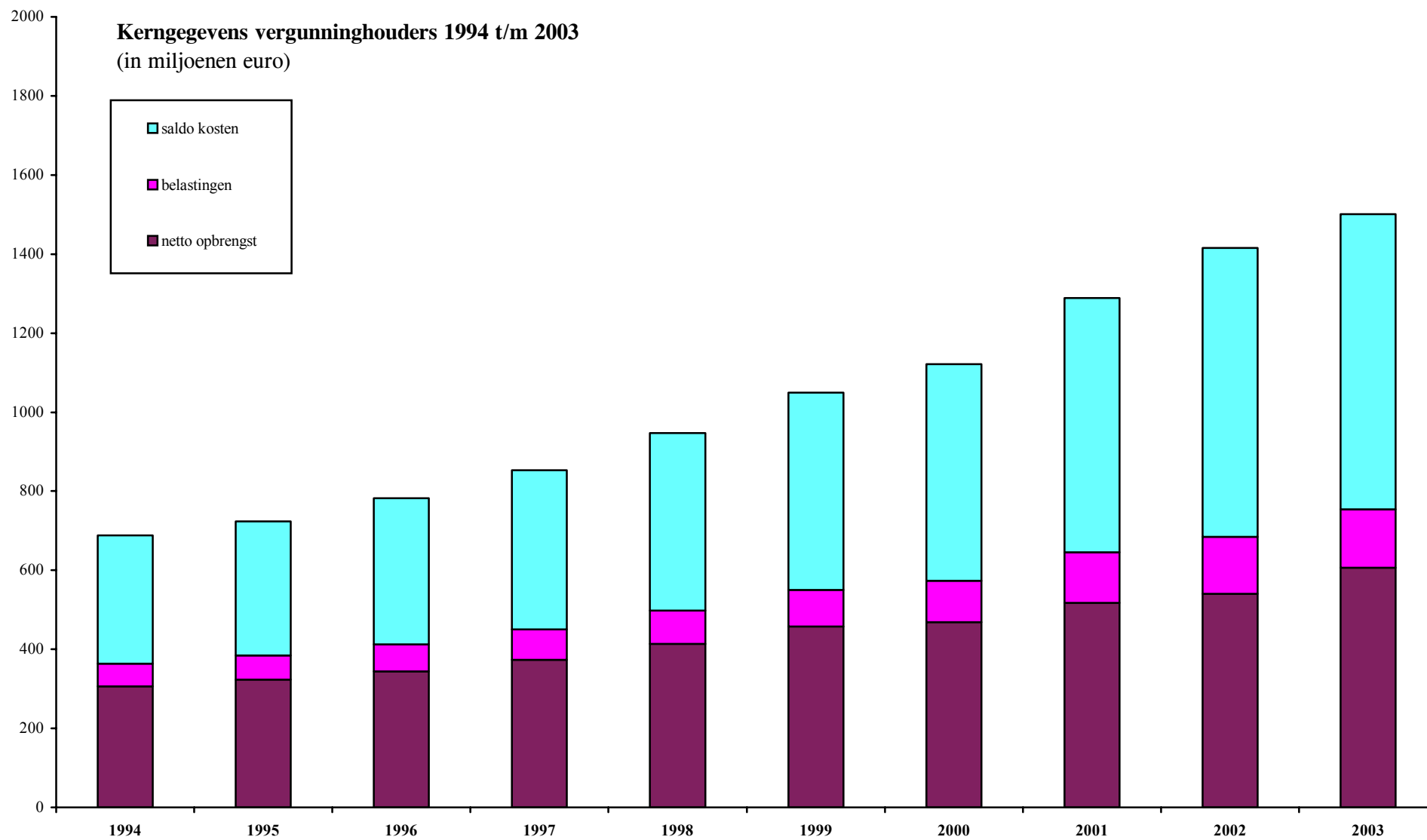
Na dit algemeen gedeelte volgt per vergunninghouder een beschrijving. Daarin wordt een kort algemeen beeld van de vergunninghouder geschetst, waarin gegevens zijn opgenomen omtrent omzet, uitgekeerde prijzen, exploitatiekosten, (kansspel)belasting, opbrengst en afdrachtbestemming. Naast de rubriek met de algemene en financiële gegevens bevat de beschrijving per vergunninghouder een aantal andere rubrieken. Voor zover zich relevante ontwikkelingen hebben voorgedaan wordt daarin ingegaan op nieuwe producten, fusies, door het College uitgebrachte adviezen en rapportages, constatering in zake naleving van de regelgeving, alsmede klachten.

Per vergunninghouder is een overzicht jaargegevens 2003 en een overzicht kerngegevens 1998 t/m 2003 opgenomen, opgesteld op basis van door de betreffende vergunninghouders verstrekte gegevens. Deze overzichten zijn zowel grafisch als cijfermatig op eenzelfde manier opgezet, zodat een vergelijkbaar beeld ontstaat met betrekking tot alle vergunninghouders.

Het College merkt op dat de hierna opgenomen financiële gegevens enigszins kunnen afwijken van de door de vergunninghouders verstrekte gegevens. Dit wordt in de eerste plaats veroorzaakt door afrondingsverschillen. Daarnaast heeft het College soms een enigszins andere rubricering dan de vergunninghouder aangehouden, teneinde de gegevens van de zeven vergunninghouders op een zo eenvormig mogelijke wijze te kunnen presenteren. Bovendien zijn de in het kader van de afdracht aan de begunstigden genoemde bedragen uitsluitend gerelateerd aan de netto opbrengst van de vergunninghouders over 2003. Deze bedragen kunnen daarom soms afwijken van de daadwerkelijke afdrachten over 2003, bijvoorbeeld omdat de (eind)afdrachten overlopen naar een volgend boek- of kalenderjaar.

De zes loterijorganisaties waarop het College toezicht houdt (daaronder begrepen de totalisator en de sporttotalisator) bereikten in 2003 een omzet van 1.520,8 miljoen euro. Onder aftrek van 719,7 miljoen euro aan prijzengeld (waarin is begrepen 68,0 miljoen euro aan kansspelbelasting) leverde dit een spelopbrengst op van 801,1 miljoen euro. Tezamen met de opbrengst van de speelcasino's van 699,4 miljoen euro komt de totale spelopbrengst van de zeven vergunninghouders waarop het College toezicht houdt op 1.500,5 miljoen euro. Van de 1.500,5 miljoen euro aan spelopbrengst is 746,8 miljoen euro besteed aan kosten en 148,2 miljoen euro aan btw en kansspelbelasting (alleen door de speelcasino's; bij de overige vergunninghouders zit de belasting in het prijzengeld). Aldus blijft een netto opbrengst van 605,5 miljoen euro. Daarvan gaat 369,3 miljoen euro naar de goede doelen. De overige 236,2 miljoen euro komt ten goede aan de schatkist (afdracht staatsloterij en speelcasino's). Indien ook de (kansspel)belastingen van 68,0 miljoen euro en 148,2 miljoen euro worden meegeteld, komt in totaal 452,4 miljoen euro ten goede aan de Staat.

Voor een schematische weergave van deze financiële gegevens wordt verwezen naar het hierna opgenomen overzicht jaargegevens vergunninghouders 2003 en het eveneens hierna opgenomen overzicht kerngegevens vergunninghouders 1994 t/m 2003. In een afzonderlijke bijlage is het schema jaarafdracht 2003 opgenomen, waarin de zogenoemde macroverdeelsleutel in kaart is gebracht. Met betrekking tot de afdracht van de netto opbrengsten over 2003 ten bedrage van 605,5 miljoen euro geeft dit schema de geldstromen weer tussen de vergunninghouders en de begunstigden.

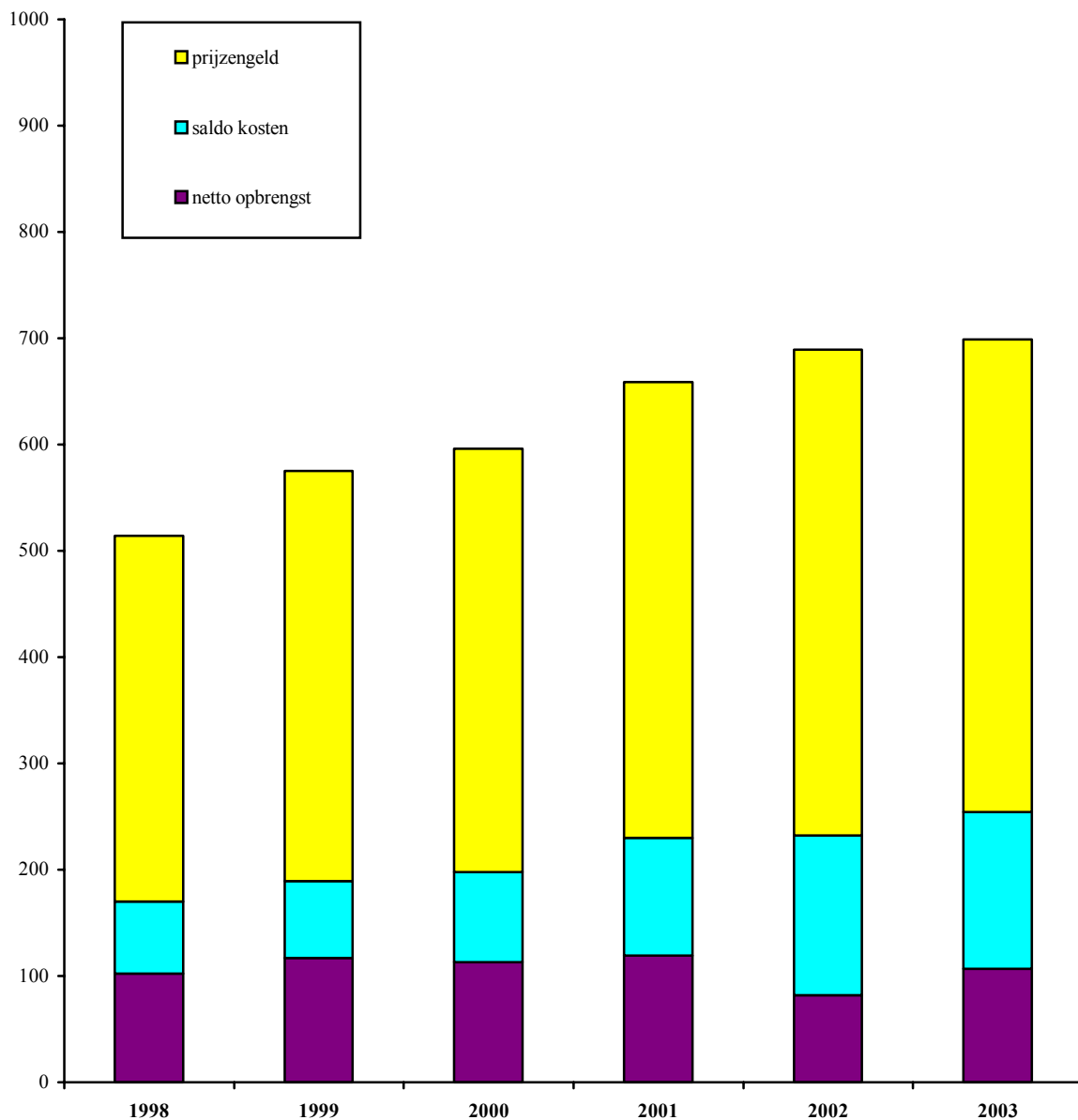

Jaargegevens 2003 (in miljoenen euro)	omzet		prijzengeld*		spelopbrengst		saldo kosten		belastingen		netto opbrengst		bestemming
		in %		in %		in %		in %		in %		in %	
staatsloterij	699,1	100%	445,1	64%	254,0	36%	147,0	21%	0,0	0%	107,0	15%	algemene middelen
bankgiroloterij	79,8	100%	18,5	23%	61,3	77%	13,4	17%	0,0	0%	47,9	60%	cultuur en natuurbehoud, maatschappelijk welzijn en volksgezondheid
sponsorloterij	69,6	100%	11,0	16%	58,6	84%	16,7	24%	0,0	0%	41,9	60%	cultuur, maatschappelijk welzijn, volksgezondheid, sport en lichamelijke vorming, humanitaire hulpverlening en natuurbehoud
postcodeloterij	362,1	100%	83,0	23%	279,1	77%	61,7	17%	0,0	0%	217,4	60%	ontwikkelingssamenwerking, milieubehoud en humanitaire hulpverlening
toto/lotto	214,2	100%	104,6	49%	109,6	51%	58,7	27%	0,0	0%	50,9	24%	sport en lichamelijke vorming, alsmede maatschappelijk welzijn, volksgezondheid en cultuur
instantloterij	62,0	100%	34,1	55%	27,9	45%	19,3	31%	0,0	0%	8,6	14%	sport en lichamelijke vorming, alsmede maatschappelijk welzijn, volksgezondheid en cultuur
totalisator	34,0	100%	23,4	69%	10,6	31%	8,0	24%	0,0	0%	2,6	8%	vrijwel geheel paardensport
speelcasino's	---	---	---	---	699,4	---	422,0	---	148,2	---	129,2	---	algemene middelen
totaal	1.520,8	---	719,7	---	1.500,5	100%	746,8	50%	148,2	10%	605,5	40%	2003

* inclusief 68,0 miljoen euro kansspelbelasting en exclusief gesponsorde prijzen

Kerngegevens Nederlandse Staatsloterij 1998 t/m 2003
(in miljoenen euro)

	1998	1999	2000	2001	2002	2003
omzet	514	575	596	659	689	699
prijzengeld	344	386	398	429	457	445
spelopbrengst	170	189	198	230	232	254
saldo kosten	68	72	85	111	150	147
netto opbrengst	102	117	113	119	82	107

Nederlandse Staatsloterij

Algemeen

De Stichting Exploitatie Nederlandse Staatsloterij organiseert sedert de verzelfstandiging in 1992 de Nederlandse Staatsloterij. De omzet van de Nederlandse Staatsloterij (bestaande uit staatsloterij, jackpotspel, oudejaarsloterij en de in 2001 geïntroduceerde nieuwe wekelijkse loterij *dayzers*) bedraagt in 2003 699,1 miljoen euro. Dit is 9,6 miljoen euro hoger (+ 1,4%) dan in het voorgaande jaar. Dit wordt per saldo geheel veroorzaakt door de nieuwe wekelijkse loterij *dayzers*, met een omzetstijging van 10,1 miljoen euro. Daar staat tegenover een omzetsdaling van de traditionele staatsloterijproducten met 0,5 miljoen euro. In 2003 keerde de Nederlandse Staatsloterij voor 445,1 miljoen euro aan prijzen uit (inclusief 26,8 miljoen euro kansspelbelasting). De exploitatiekosten bedragen 151,7 miljoen euro. Dat levert een netto opbrengst op van 107,0 miljoen euro (inclusief 4,2 miljoen euro onafgehaalde prijzen, vermeerderd met 0,5 miljoen euro rentebaten). Dit is 24,8 miljoen euro hoger (+ 30,2%) dan in het voorgaande jaar. Na een forse terugval in 2002, is de afdracht evenwel nog steeds niet terug op het niveau van de jaren daarvoor. De afdracht van de Nederlandse Staatsloterij aan het ministerie van Financiën is gelijk aan de netto opbrengst. Daarbij dient evenwel aangetekend te worden dat de feitelijke kasafdracht lager is dan de netto opbrengst, in verband met een aantal verrekeningen tussen de Nederlandse Staatsloterij en het ministerie van Financiën. De nevenactiviteiten van de Nederlandse Staatsloterij, te weten de ticketing-activiteiten, hebben in het verslagjaar een resultaat opgeleverd van 0,2 miljoen euro.

Positie Nederlandse Staatsloterij

Met een brief d.d. 29 april 2003 aan de Staatssecretaris van Financiën heeft het College zijn opvatting gegeven over het positioneringsdocument *meer kans, meer geld* van de Nederlandse Staatsloterij. Het College kan zich in beginsel vinden in de wens van de Nederlandse Staatsloterij om de beheers- en bestuursrelatie tussen de Nederlandse Staatsloterij en het ministerie van Financiën minder nauw te doen zijn, zoals wordt bepleit in het positioneringsdocument. Daar dient naar de opvatting van het College tegenover te staan dat er ook geen sprake meer mag zijn van een bevoorrechte positie van de Nederlandse Staatsloterij, zoals dat ook reeds door de Minister van Justitie is bepleit. Onder andere de perikelen rond de uiteindelijk niet toegestane nieuwe spelvariant *sevens* geven evenwel een ander beeld. Een en ander heeft in het verslagjaar geleid tot het vertrek van de directie van de Nederlandse Staatsloterij. Mede naar aanleiding van de signalering door het College in zijn vorig jaarverslag, heeft de inmiddels nieuw aangetreden Staatssecretaris van Financiën een werkgroep ingesteld inzake de gewenste beheers- en bestuursrelatie tussen overheid en Nederlandse Staatsloterij. De Staatssecretaris van Financiën heeft met een brief d.d. 5 april 2004 de Tweede Kamer ingelicht over de uitkomsten daarvan. Belangrijkste conclusie is dat de vergunningverlening voortaan in handen zal komen van de Minister van Justitie, terwijl de rol van de Minister van Financiën als de facto aandeelhouder zal worden versterkt. Verder zal voor de Nederlandse Staatsloterij een vast afdrachtpercentage gaan gelden.

Adviezen

Het College heeft in het verslagjaar drie adviezen uitgebracht met betrekking tot wijziging van de algemene spelvoorwaarden van de Nederlandse Staatsloterij, te weten inzake de contante verkoop van *dayzers* (het College heeft hiertegen geen bedenkingen), de introductie van een nieuwe spelvariant *sevens* (hoewel het College geen principiële bedenkingen heeft tegen de introductie van een loterij met een dagelijkse trekking, waaraan – uitsluitend – kan worden meegedaan via het

verzenden van een sms-bericht met een mobiele telefoon, acht het College de uitwerking van een en ander ontoereikend waar het gaat om het voorkomen van deelname door minderjarigen en in strijd met de wet waar het gaat om het in rekening brengen van administratiekosten bovenop de lotprijzen middels zogenoemde premium sms-berichten), alsmede aanvullende voorwaarden in verband met online machtiging en credit card betaling (het College heeft geen bedenkingen tegen de voorstellen, maar vindt wel dat deze aanvullende voorwaarden geïntegreerd behoren te worden in de algemene spelvoorwaarden).

Naleving regelgeving

Het College heeft geconstateerd dat de Nederlandse Staatsloterij enkele dagen na het uitbrengen van het hiervoor genoemde advies inzake de contante verkoop van loten voor het spel *dayzers* is begonnen met de daadwerkelijke contante verkoop van *dayzers*, zonder bericht te hebben ontvangen van de Staatssecretaris van Financiën dat hij instemt met deze wijziging van de algemene spelvoorwaarden van de Nederlandse Staatsloterij. Desgevraagd heeft de Staatssecretaris van Financiën het College laten weten hiervoor mondeling toestemming te hebben gegeven, vooruitlopend op de formele toestemming.

Naar aanleiding van een rapportage van het College d.d. 5 juni 2003 aan de Staatssecretaris van Financiën inzake twee promotionele acties van de Nederlandse Staatsloterij zonder wettelijke grondslag, heeft de Staatssecretaris van Financiën de Nederlandse Staatsloterij verzocht zich aan de huidige wettelijke regeling te houden, in afwachting van de door de Minister van Justitie aangekondigde nieuwe regeling inzake promotionele kansspelen. Met een brief d.d. 6 november 2003 aan de Staatssecretaris van Financiën heeft het College wederom geconstateerd dat de Nederlandse Staatsloterij een promotioneel kansspel organiseert waaraan een aankoop verplichting is verbonden. De Staatssecretaris van Financiën heeft daarop het College laten weten dat hij het niet langer opportuun acht om de Nederlandse Staatsloterij aan te spreken op promotionele acties zolang er nog geen duidelijkheid bestaat over de exacte voorwaarden waaraan de promotionele kansspelen volgens de door de Minister van Justitie voorgestane gedragscode moeten voldoen.

Naar aanleiding van een rapportage van het College d.d. 9 oktober 2003 aan de Staatssecretaris van Financiën inzake het publiceren door de Nederlandse Staatsloterij van de algemene spelvoorwaarden met aanvullende voorwaarden inzake online machtiging zonder dat daartoe instemming is gevraagd of verkregen, heeft de Staatssecretaris van Financiën de Nederlandse Staatsloterij verzocht voortaan de wettelijk voorgeschreven procedures in acht te nemen.

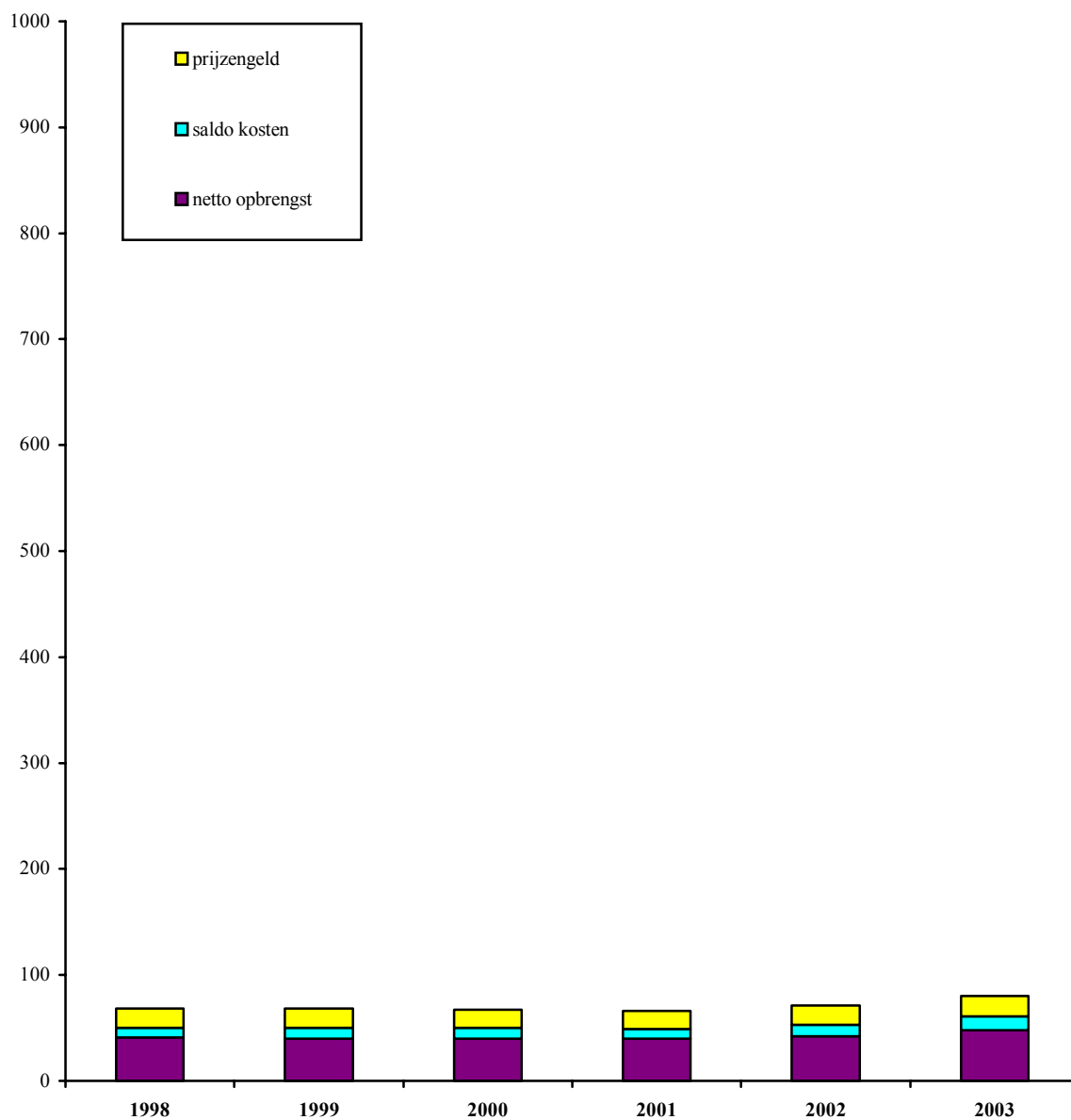
Klachten

Over de Nederlandse Staatsloterij heeft het College in 2003 zes klachten ontvangen. Deze hebben betrekking op vijf verschillende punten. Het betreft de samenstelling van het prijzenpakket (geen strijd met de regelgeving), onterechte automatische incasso (de Nederlandse Staatsloterij heeft de klager excuses aangeboden en het gevraagde proces-verbaal van een trekking alsnog toegezonden), de toekenning van lotnummers (twee maal), een keer inzake abonneespelers en een keer inzake zogenoemde *straatjes* staatsloten (in beide gevallen is een toelichting verstrekt op de wijze van lotnummertoeckenning), de afwikkeling van een opzegging (geen strijd met de regelgeving; de Nederlandse Staatsloterij heeft de teveel geïncasseerde inleggelden teruggestort) en het financiële beleid van de Nederlandse Staatsloterij in het algemeen en *sevens* in het bijzonder (de klager is bericht dat de Staatssecretaris van Financiën het door klager bepleite onderzoek reeds laat uitvoeren).

Jaargegevens Nederlandse Staatsloterij 2003	in mln. euro	in %
omzet		
staatsloterij	488,0	69,8
jackpotspel	36,1	5,2
oudejaarsloterij	108,2	15,5
dayzers	<u>66,8</u>	<u>9,5</u>
totaal	699,1	100,0
prijzengeld (incl. 26,8 mln. euro kansspelbelasting)	445,1	63,7
spelopbrengst	254,0	36,3
kosten	151,7	21,7
netto spelopbrengst	102,3	14,6
diverse baten (4,2 mln. euro onafgehaalde prijzen plus 0,5 mln. euro rentebaten)	4,7	0,7
netto opbrengst	107,0	15,3
aantal loterijen:		
staatsloterij / jackpotspel	12	
oudejaarsloterij	1	
dayzers	52	
hoofdprijs staatsloterij (netto)	1,0	
hoogst uitbetaalde jackpot (netto)	6,8	
hoofdprijs oudejaarsloterij (netto)	10,0	
hoofdprijs koninginnedagloterij (netto)	5,0	
hoofdprijs dayzers	0,5	
aantal personeelsleden (fte's) ultimo 2003	149	
aantal verkooppunten ultimo 2003	3.484	
verkoopkosten	23,3	15,4
marketingkosten	54,0	35,6
verwerkingskosten	14,7	9,7
automatiseringskosten	20,2	13,3
personeelskosten	17,3	11,4
algemene beheerskosten	15,0	9,9
bijzondere lasten / afschrijvingen	<u>7,2</u>	<u>4,7</u>
totaal exploitatiekosten	151,7	100,0
netto opbrengst	107,0	100,0
resultaat ticketing-activiteiten	0,2	
afdracht aan ministerie van Financiën	107,0	100,0
toevoeging aan winstreserve (saldo is - 1,4 mln. euro)	0,2	

Kerngegevens BankGiro Loterij 1998 t/m 2003
(in miljoenen euro)

	1998	1999	2000	2001	2002	2003
omzet	68	68	67	66	71	80
prijzengeld	18	18	17	17	18	19
spelopbrengst	50	50	50	49	53	61
saldo kosten	9	10	10	9	11	13
netto opbrengst	41	40	40	40	42	48

BankGiro Loterij

Algemeen

In 1970 is de *giroloterij* van start gegaan, in 1978 gevolgd door de *bankloterij*. De Algemene Loterij Nederland (ALN) en de Stichting Uitvoeringsorgaan Financiële Akties (SUFA) dragen ingevolge de verleende vergunning gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het houden van de loterijen en voor het verwezenlijken van de daarmee beoogde doelstellingen. SUFA is meer in het bijzonder belast met de administratie, organisatie en uitvoering van de loterijen en de verdere productontwikkeling. ALN is meer in het bijzonder belast met de verdeling van de netto opbrengst. Eind 2002 is SUFA de facto overgenomen door de Novamedia Groep. Daarmee is de organisatie van de drie grote charitatieve loterijen in Nederland, te weten de Nationale Postcode Loterij, de Sponsor Loterij en de BankGiro Loterij, in één hand terechtgekomen.

Inzake de overname van SUFA is door een aantal betrokken partijen een samenwerkingsovereenkomst gesloten, die als volgt kan worden samengevat. De Stichting Nationale Postcode Loterij (NPL) neemt het bestuur van SUFA over zoals dat destijds ook is gegaan bij de overname van de Stichting Fondsen Promoties (SFP). ALN blijft evenwel de ontvanger en verdeler van de gelden onder de bestaande vijf begunstigden en het Fonds Bijzondere Uitkeringen (FBU). Maar afhankelijk van de omzetgroei (tot 50%, tot 100% of meer dan 100%) zal SUFA respectievelijk 10%, 25% of 50% van de omzetgroei mogen aanwenden voor nieuwe begunstigden. Daarnaast kan ALN recht doen gelden op een garantiebedrag, indien de groei van de loterij achterblijft bij die van de twee zusterloterijen. De bestaande begunstigden moeten een (standaard)overeenkomst met SUFA sluiten, zoals deze ook reeds door NPL en SFP wordt gehanteerd. Voorts komt er een beneficiëntenraad bij SUFA, die bestaat uit vertegenwoordigers van de bestaande begunstigden van ALN. Verder mag ALN een lid van de Raad van Toezicht van NPL/SFP/SUFA voordragen.

Na de overname van SUFA is een begin gemaakt met een aantal aanpassingen in de bedrijfsvoering, waaronder het samenvoegen van de *bankloterij* en de *giroloterij* tot één *bankgiroloterij*, het afschaffen van de mogelijkheid om eenmaal per twee maanden mee te doen, het wijzigen van de trekkings- en incassosystematiek en de bekendmaking van de uitslagen, alsmede de invoering van een toegevoegd spel.

De omzet over 2003 bedraagt 79,8 miljoen euro en is daarmee 9,1 miljoen euro hoger (+ 12,9%) dan in het voorgaande jaar. Deze omzetstijging is de resultante van een prijsverhoging per 1 maart 2002 naar 5 euro, het afschaffen van de mogelijkheid om eenmaal per twee maanden mee te doen, de invoering van een dertiende trekking en een substantiële terugloop in het aantal deelnemers. Onder aftrek van 18,5 miljoen euro aan prijzengeld (inclusief 5,4 miljoen euro kansspelbelasting) en 13,4 miljoen euro aan exploitatiekosten (inclusief 0,1 miljoen euro t.b.v. het egalisatiefonds en 0,4 miljoen euro rentelasten) leverde de BankGiro Loterij in 2003 netto 47,9 miljoen euro op. Dit is 5,7 miljoen euro hoger (+ 13,4%) dan in het voorgaande jaar. Van de netto opbrengst tot 40 miljoen wordt 100% door ALN verdeeld onder de vijf bestaande participanten en het door ALN beheerde FBU. Van het resterende deel van de netto opbrengst krijgt ALN 90% en verdeelt SUFA 10% onder nieuwe begunstigden.

Overeenkomstig de samenwerkingsovereenkomst en de financiële reglementen van ALN en SUFA wordt van de netto opbrengst (van 47,9 miljoen euro in 2003) door SUFA 0,8 miljoen euro verdeeld over nieuwe begunstigden. Dit zijn Heartbeat Vips (0,4 miljoen euro), ANP-

fotoarchief (0,2 miljoen gulden) en World Press Photo (0,2 miljoen euro). De overige 47,1 miljoen euro, vermeerderd met een bedrag van 1,5 miljoen euro wegens achterblijvende groei ingevolge de hiervoor genoemde garantieregeling, wordt verdeeld door ALN. Daarvan wordt eerst een dotatie gedaan aan het FBU. Deze dotatie heeft de vorm van een aanvulling van het FBU en wel tot 5% van de (geschatte) bruto opbrengst van de BankGiro Loterij van het desbetreffende jaar, met dien verstande dat het bedrag niet hoger mag zijn dan 7% van de (geschatte) netto opbrengst van de BankGiro Loterij van dat jaar. In 2003 bedraagt deze aanvulling van het FBU 3,4 miljoen euro. Van het resterende bedrag van 45,2 miljoen euro gaat volgens de vastgestelde verdeelsleutel 23,6% naar de Stichting Oranje Fonds (10,7 miljoen euro); 23,6% naar de Stichting Prins Bernhard Cultuur Fonds (10,7 miljoen euro); 23,6% naar de Stichting Fondsenwervingsacties Volksgezondheid (10,7 miljoen euro); 15,4% naar de Stichting Katholieke Noden (6,9 miljoen euro); en 13,8% naar de Stichting Fondsenwerving Militaire Oorlogs- en Dienstslachtoffers en aanverwante doeleinden (6,2 miljoen euro).

Adviezen

Het College heeft in het verslagjaar twee adviezen uitgebracht met betrekking tot wijziging van het deelnemersreglement van de BankGiro Loterij, te weten inzake het harmoniseren van een aantal bepalingen met betrekking tot deze loterij en de andere goede doelen loterijen die door de Novamedia Groep georganiseerd worden, alsmede inzake de introductie van een toegevoegd spel bij de BankGiro Loterij.

Naleving regelgeving

Het College heeft naar aanleiding van de hierna omschreven klacht over het accepteren door de BankGiro Loterij van aanmeldingen door minderjarigen de Minister van Justitie voorgesteld de BankGiro Loterij op deze kwestie aan te spreken en de BankGiro Loterij te verzoeken om ervoor zorg te dragen de geautomatiseerde (deelnemers)administratie zodanig aan te passen dat een dergelijke gang van zaken voortaan technisch niet langer mogelijk is. De Minister van Justitie heeft het College laten weten dat hij de BankGiro Loterij heeft aangespoord in de toekomst de uiterste zorgvuldigheid te betrachten bij de controle van de leeftijd bij nieuwe aanmeldingen.

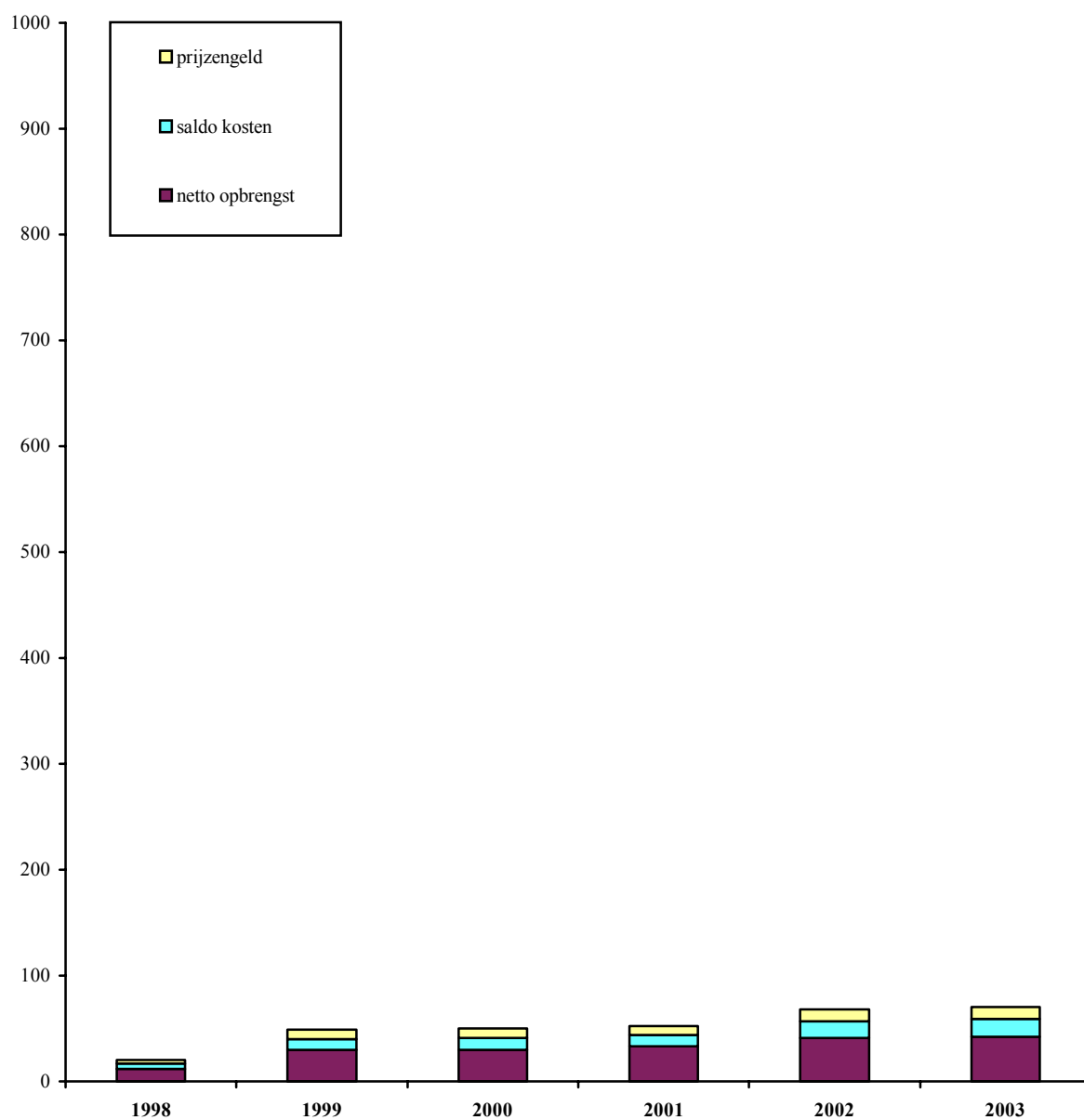
Klachten

Over de BankGiro Loterij zijn in 2003 vijf formele schriftelijke klachten ontvangen. Deze klachten hebben driemaal betrekking op de verhoging van de deelnamefrequentie (hoewel een en ander niet in strijd is met vergunning of deelnemersreglement is het College van opvatting dat een meer zorgvuldige communicatie door de BankGiro Loterij over de aanpassingen in de bedrijfsvoering wenselijk zou zijn geweest), op het niet vermelden van *geluksvogelnummers* op het giroafschrift (klager is bericht dat het een technisch mankement betrof, maar dat het geheel losstaat van de betrouwbaarheid van de trekking) en op het accepteren door de BankGiro Loterij van aanmeldingen door minderjarigen die tijdens een festival aanmeldbonnen hadden ingevuld (hoewel de BankGiro Loterij de aanmeldingen nadien direct uit haar systeem heeft verwijderd, hadden deze onterechte aanmeldingen naar de opvatting van het College reeds bij het verwerken van de betreffende aanmeldingen dienen te zijn ontdekt, aangezien de geboortedata op de aanmeldformulieren waren ingevuld).

Jaargegevens BankGiro Loterij 2003	in mln. euro	in %
omzet	79,8	100,0
prijzengeld (incl. 5,4 mln. euro kansspelbelasting)	18,5	23,2
spelopbrengst	61,3	76,8
exploitatiekosten (incl. 0,1 mln. euro t.b.v. egalisatiefonds)	13,0	16,3
netto spelopbrengst	48,3	60,5
rentelasten	0,4	0,5
netto opbrengst	47,9	60,0
aantal loterijen/trekkingen	13	
aantal deelnemers		
via girorekening	0,7 mln.	
via bankrekening	0,5 mln.	
hoofdprijs per maand (bruto)	0,5	
hoogst uitbetaalde jackpot (bruto)	10,0	
aantal personeelsleden (fte's) SUFA	-	
personeelskosten SUFA	1,2	9,3
wervingskosten	7,9	61,2
organisatiekosten	3,6	27,9
afschrijvingen	<u>0,2</u>	<u>1,6</u>
totaal exploitatiekosten	12,9	100,0
saldo egalisatiefonds	0,8	
netto opbrengst	47,9	
aandeel nieuwe begunstigen te verdelen door SUFA	<u>0,8</u>	
aandeel ALN	47,1	
garantie-uitkering Nationale Postcode Loterij	<u>1,5</u>	
te verdelen door ALN	48,6	
toevoeging Fonds Bijzondere Uitkeringen (FBU)	<u>3,4</u>	
aandeel bestaande begunstigen	45,2	100,0
Stichting Oranje Fonds	10,7	23,6
Stichting Fondsenwervingsacties Volksgezondheid	10,7	23,6
Stichting Prins Bernhard Cultuur Fonds	10,7	23,6
Stichting Katholieke Noden (SKaN-fonds)	6,9	15,4
Stichting Fondsenwerving Militaire Oorlogs- en Dienst-Slachtoffers en aanverwante doeleinden	6,2	13,8

Kerngegevens Sponsor Loterij 1998 t/m 2003
(in miljoenen euro)

	1998	1999	2000	2001	2002	2003
omzet	20	49	50	52	68	70
prijzengeld	3	9	9	8	11	11
spelopbrengst	17	40	41	44	57	59
saldo kosten	5	10	11	11	16	17
netto opbrengst	12	30	30	33	41	42

Sponsor Loterij

Algemeen

De Sponsor Loterij wordt sedert 1989 georganiseerd door de Stichting Fondsen Promoties (SFP), een van oorsprong aan de Vereniging Humanitas gelieerde fondsenwervende instelling. Sedert de start van de Sponsor Loterij in 1989 laat de omzet jaarlijks een bescheiden groei zien. Met een op 17 april 1998 gesloten overeenkomst tussen de Stichting Nationale Postcode Loterij (NPL) enerzijds en SFP en Vereniging Humanitas anderzijds komt de Sponsor Loterij de facto in handen van de Novamedia Groep. Sedertdien zijn de omzet en de netto opbrengst van de Sponsor Loterij aanzienlijk gestegen.

In 2003 bedraagt de omzet 69,6 miljoen euro. Dit is 1,3 miljoen euro hoger (+ 1,9%) dan in het voorgaande jaar. Er hebben zich in het verslagjaar geen omstandigheden voorgedaan die substantieel van invloed zijn geweest op de omzet. Na aftrek van 11,0 miljoen euro aan prijzengeld (inclusief 1,2 miljoen euro kansspelbelasting, exclusief 1,7 miljoen euro aan sponsorwaarde van door derden ter beschikking gestelde prijzen) en 16,7 miljoen euro aan kosten blijft een netto opbrengst van 41,9 miljoen euro (inclusief 0,1 miljoen euro aan rentekosten en 0,1 miljoen euro vrijval niet geïnde sponsorcertificaten). Dit is 0,7 miljoen euro hoger (+ 1,7%) dan in het voorgaande jaar.

De netto opbrengst van 41,9 miljoen euro is als volgt verdeeld onder de begunstigden van de Sponsor Loterij: Stichting DOEN 9,2 miljoen euro; Humanitas 8,7 miljoen euro; vier Rijksmusea 6,5 miljoen euro; Johan Cruijff Welfare Foundation / Terre des Hommes 4,6 miljoen euro; Stichting Hermitage aan de Amstel 1,4 miljoen euro; Actie Pepernoot 1,3 miljoen euro; Stichting Museum Jaarkaart 1,0 miljoen euro; Fonds Slachtofferhulp 0,9 miljoen euro; "Nieuwe" Rijksmuseum 0,9 miljoen euro; Stichting Nationaal Jeugd Fonds Jantje Beton 0,7 miljoen euro; Concertgebouw 0,6 miljoen euro; Cobra Museum 0,6 miljoen euro; Hendrick de Keyser 0,5 miljoen euro; Nederlands Openluchtmuseum 0,5 miljoen euro; Mauritshuis 0,5 miljoen euro; Nationaal Epilepsiefonds 0,3 miljoen euro; Stichting Doe een Wens 0,3 miljoen euro; Stichting Special Olympics 0,3 miljoen euro; Het Nationale Kerstkado 0,2 miljoen euro; Nederlands sportmuseum 0,2 miljoen euro; Joods Historisch Museum 0,2 miljoen euro; NOC*NSF Olympisch Museum 0,2 miljoen euro; De Hollandse Molen 0,2 miljoen euro; Nederlandse Stichting voor het Gehandicapte Kind 0,1 miljoen euro; Alzheimer Nederland 0,1 miljoen euro; Nationaal Fonds Ouderenhulp 0,1 miljoen euro; en overige (geoordeelde) begunstigden 1,8 miljoen euro.

Adviezen

Het College heeft in het verslagjaar twee adviezen uitgebracht met betrekking tot wijziging van het deelnemersreglement van de Sponsor Loterij, te weten inzake verhoging van de lotprijs, invoering van kwartaalbetaling, schriftelijke bevestiging van telefonische mutaties en het garanderen dat uitgelopen prijzen ten minste een maal per jaar daadwerkelijk worden uitgekeerd, alsmede inzake enkele aanpassingen in het toegevoegd spel (invoering clubcodes).

Naleving regelgeving

De hierna vermelde klachten over incasso's waarvoor geen machtiging zou zijn afgegeven, zijn voor het College aanleiding geweest om de Sponsor Loterij een aantal vragen voor te leggen over de wijze van werving en het gebruik van de rekeninggegevens van de Nationale Postcode Loterij voor de Sponsor Loterij. Met inachtneming van het antwoord van de Sponsor Loterij heeft het College de Minister van Justitie over deze kwestie gerapporteerd. Uit het antwoord van de Sponsor Loterij heeft het College opgemaakt dat de Sponsor Loterij ter zake zorgvuldig handelt, zij het dat in de praktijk telefonische werving nogal eens aanleiding vormt tot misverstanden. Door het schriftelijk bevestigen van de deelname door de Sponsor Loterij wordt de deelnemer evenwel de mogelijkheid gegeven eventuele misverstanden te redresseren. Het College acht een schriftelijke bevestiging dan ook van groot belang. Voor het College blijven twee punten van zorg. Ten eerste het gegeven dat indien iemand met meer loten gaat meespelen er geen schriftelijke bevestiging komt anders dan het rekeningafschrift. Dan is het veelal al te laat om het incasso nog ongedaan te maken. Ten tweede het gegeven dat men zich wel telefonisch kan opgeven maar niet telefonisch kan afmelden. Deze onevenwichtigheid wordt door veel deelnemers als onredelijk ervaren. Teneinde eventuele onduidelijkheid voor de deelnemers met betrekking tot het meespelen met extra loten te voorkomen, heeft het College voorgesteld om in het deelnemersreglement op te nemen dat de Sponsor Loterij hiervan een schriftelijke bevestiging stuurt. Voorts zou in het deelnemersreglement met betrekking tot telefonische aanmelding ook de mogelijkheid van telefonische afmelding kunnen worden opgenomen met vervolgens een schriftelijke bevestiging van de Sponsor Loterij. Het College heeft daarbij voorgesteld om het deelnemersreglement op deze twee punten aan te passen. Het eerste punt is inmiddels aangepast, maar het tweede niet.

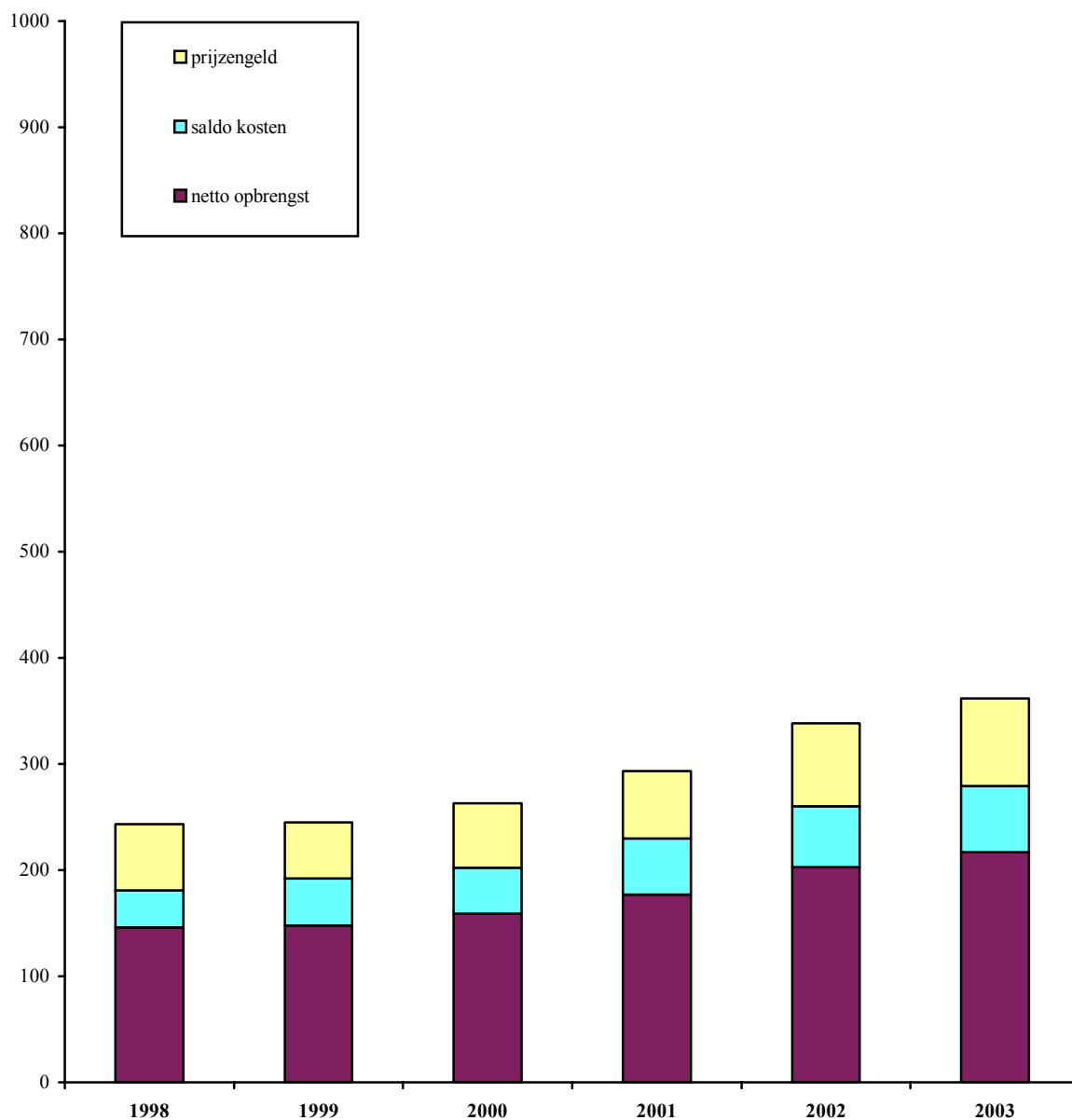
Klachten

Het College heeft in 2003 zes klachten met betrekking tot de Sponsor Loterij ontvangen. Reeds vanaf 2001 heeft het College naar aanleiding van klachten over afschrijving van bank- of girorekeningen door de Sponsor Loterij waarvoor geen machtiging zou zijn afgegeven, de Sponsor Loterij verzocht om in voorkomende gevallen in de promotionele uitingen duidelijker te vermelden wat de consequenties van aanmeldingen zijn, in het bijzonder dat daarmee tevens machtiging tot automatische incasso wordt gegeven. Naar aanleiding hiervan heeft de Sponsor Loterij haar mailings aangepast. Toch heeft het College in 2003 nog 5 klachten met betrekking tot automatische incasso ontvangen. Het betreft klachten als gevolg van het reageren van deelnemers op een telefonische benadering door de Sponsor Loterij met een aanbod voor gratis deelname en daarna betaalde deelname. Ook hier heeft het College moeten constateren dat het voor de deelnemers niet zonder meer duidelijk is dat na activering van een gratis lot men daarmee tevens een machtiging verstrekt tot automatische incasso voor de deelname na de gratis lot periode. Bovendien heeft het merendeel van de betreffende klagers geklaagd over het gebruik van de deelnemersgegevens van de Nationale Postcode Loterij voor de benadering voor de gratis deelname en voor de incasso. Ter zake zijn ook meerdere klachten per e-mail en per telefoon ontvangen. Een en ander heeft geleid tot de hiervoor aangegeven rapportage aan de Minister van Justitie. De overblijvende klacht betrof de beperkte deelname aan het toegevoegd spel van de Sponsor Loterij (geen strijd met de regelgeving).

Jaargegevens Sponsor Loterij 2003		in mln. euro	in %
omzet			
geoormerkt		4,2	6,0
ongeormerkt		<u>65,4</u>	<u>94,0</u>
totaal		69,6	100,0
prijzengeld (incl. 1,2 mln. euro kansspelbelasting; exclusief 1,7 mln. euro gesponsorde prijzen)		11,0	15,8
spelopbrengst		58,6	84,2
kosten (incl. 0,0 mln. euro t.b.v. algemene reserve)		16,7	24,0
netto spelopbrengst		41,9	60,2
overige opbrengsten		0,0	0,0
netto opbrengst		41,9	60,2
aantal deelnemers ultimo 2003	0,7 mln.		
aantal abonnementen ultimo 2003	1,0 mln.		
hoogste uitgekeerde prijs bingo (bruto)		0,2	
hoogste uitgekeerde prijs loterij (bruto)		0,5	
gemiddeld aantal personeelsleden (fte's) 2003	16		
personeelskosten		3,2	19,2
afschrijvingen		0,2	1,2
organisatiekosten		3,5	20,9
wervingskosten		<u>9,8</u>	<u>58,7</u>
totaal kosten		16,7	100,0
saldo algemene reserve		0,5	
afdrachten 2003 aan begunstigden		41,9	100,0
Stichting DOEN		9,2	21,9
Humanitas		8,7	20,8
Vier Rijksmusea		6,5	15,5
JCWF		4,6	11,0
Stichting Hermitage aan de Amstel		1,4	3,3
Actie Pepernoot		1,3	3,1
Stichting Museum Jaarkaart		1,0	2,4
"Nieuw" Rijksmuseum		0,9	2,2
Fonds Slachtofferhulp		0,9	2,2
Jantje Beton		0,7	1,7
Concertgebouw		0,6	1,4
Cobra museum		0,6	1,4
Overige begunstigden		5,5	13,1

Kerngegevens Nationale Postcode Loterij 1998 t/m 2003
(in miljoenen euro)

	1998	1999	2000	2001	2002	2003
omzet	243	245	263	293	338	362
prijzengeld	62	53	61	63	78	83
spelopbrengst	181	192	202	230	260	279
saldo kosten	35	44	43	53	57	62
netto opbrengst	146	148	159	177	203	217

Nationale Postcode Loterij

Algemeen

De Stichting Nationale Postcode Loterij organiseert sedert 1989 de *postcodeloterij*. In haar bijna 15 jarig bestaan heeft de Nationale Postcode Loterij een zeer snelle groei doorgemaakt. In 2003 bedraagt de omzet 362,1 miljoen euro. Dit is 23,8 miljoen euro hoger (+ 7,0%) dan in het voorgaande jaar. Deze omzetstijging komt vrijwel geheel voor rekening van een lotprijshoogte naar 6,25 euro (7,50 euro inclusief jackpottoeslag) per 1 april 2002 en door de toename van het aantal loten waarvoor deze toeslag voor de jackpotverdubbelaar wordt betaald. Onder aftrek van 83,0 miljoen euro aan prijzengeld (inclusief 16,9 miljoen euro kansspelbelasting en exclusief 1,6 miljoen euro aan sponsorwaarde van door derden ter beschikking gestelde prijzen) en 61,8 miljoen euro aan exploitatiekosten leverde de Nationale Postcode Loterij in 2003 netto 217,4 miljoen euro op (inclusief 0,1 miljoen euro aan rente-opbrengst en 0,1 miljoen euro t.b.v. algemene reserve). Dit is 14,2 miljoen euro hoger (+ 7,0%) dan in het voorgaande jaar. De netto opbrengst wordt, rekening houdend met bepaalde maxima en extra projectsteun, onder zeven (vaste) begunstigden verdeeld, te weten Wereld Natuur Fonds (17,9 miljoen euro); UNICEF Nederland (16,7 miljoen euro); Artsen Zonder Grenzen (15,1 miljoen euro); Novib (15,1 miljoen euro); Natuurmonumenten (13,6 miljoen euro); en VluchtelingenWerk (13,0 miljoen euro). Voorts gaat 43,1 miljoen euro naar de Stichting DOEN. Deze aan de Nationale Postcode Loterij gelieerde organisatie heeft tot doel het ondersteunen van projecten en activiteiten op het gebied van natuur en milieu, derde wereld en mensenrechten. De resterende 82,9 miljoen euro gaat naar de overige (nieuwe) begunstigden. Het betreft hier in totaal 40 organisaties die actief zijn binnen de werkvelden van de Nationale Postcode Loterij.

Deze 40 overige (nieuwe) begunstigden zijn: Unie van Provinciale Landschappen (15,8 miljoen euro); Amnesty International afdeling Nederland (5,9 miljoen euro); het Nederlandse Rode Kruis (5,5 miljoen euro); Stichting Vluchteling (4,7 miljoen euro); STOP AIDS NOW! (4,1 miljoen euro); de 12 provinciale Milieufederaties (2,5 miljoen euro); Stichting Greenpeace Nederland (2,5 miljoen euro); Stichting Landschapsbeheer Nederland (2,5 miljoen euro); Mensen in Nood/Cordaid (2,5 miljoen euro); Stichting Communicatie Ontwikkelingssamenwerking (2,3 miljoen euro); LUMC (2,1 miljoen euro); Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren (2,0 miljoen euro); Stichting Natuur & Milieu (2,0 miljoen euro); Stichting Terre des Hommes Nederland (2,0 miljoen euro); Vogelbescherming Nederland (2,0 miljoen euro); Foster Parents Plan (2,0 miljoen euro); ALN (1,5 miljoen euro); Nederlandse Stichting voor Leprabestrijding (1,5 miljoen euro); Vereniging Milieudefensie (1,5 miljoen euro); Vereniging Natuur- en Milieu-educatie/IVN (1,5 miljoen euro); de Waddenvereniging (1,5 miljoen euro); Nederlands Comité voor IUCN (1,5 miljoen euro); Peace Parks Foundation (1,5 miljoen euro); AMREF Flying Doctors (1,0 miljoen euro); SOS-Kinderdorpen (1,0 miljoen euro); War Child (1,0 miljoen euro); UNHCR (1,0 miljoen euro); Stichting Goois Natuurreservaat (1,0 miljoen euro); Simavi (1,0 miljoen euro); Liliane Fonds (1,0 miljoen euro); Stichting Ark (0,5 miljoen euro); Nelson Mandela Children's Fund (0,5 miljoen euro); De Kleine Aarde (0,5 miljoen euro); Prins Claus Fonds (0,5 miljoen euro); Stichting AAP (0,5 miljoen euro); Stichting voor Vluchtelingen Studenten UAF (0,5 miljoen euro); University for peace (0,5 miljoen euro); Save the Children Nederland (0,5 miljoen euro); World Population Foundation (0,5 miljoen euro); en Memisa (0,5 miljoen euro).

Adviezen

Het College heeft in het verslagjaar twee adviezen uitgebracht met betrekking tot wijziging van het deelnemersreglement van de Nationale Postcode Loterij, te weten inzake invoering van kwartaalbetaling, schriftelijke bevestiging van telefonische mutaties, aanpassing van het prijzenpakket, aanpassing van het toegevoegd spel en het garanderen dat uitgelopen prijzen ten minste een maal per jaar daadwerkelijk worden uitgekeerd, alsmede inzake invoering van het gouden kofferspel als onderdeel van het tv-spel miljoenenjacht. Verder heeft het College nog een advies uitgebracht inzake wijziging van het financieel reglement van de Nationale Postcode Loterij in verband met enkele aanpassingen in de verdeling onder de begunstigden.

Naleving regelgeving

Het College heeft geconstateerd dat alleen nieuwe deelnemers (extra) prijzen kunnen winnen in relatie tot het tv-spel miljoenenjacht en dat bestaande deelnemers daarvan zijn uitgesloten voor zover zij tenminste niet een nieuw lot aanschaffen. Dit is niet in overeenstemming met het aan loterijen ten grondslag liggende beginsel dat alle deelnemers gelijke kansen moeten hebben. Bovendien is de wijze van trekking en de toekenning van deze (extra) prijzen niet geregeld in het deelnemersreglement, waardoor een deugdelijke grondslag voor dit spel ontbreekt. Overeenkomst de rapportage van het College heeft de Minister van Justitie de Nationale Postcode Loterij hierop aangesproken. Inmiddels is een regeling ten aanzien van het spel miljoenenjacht opgenomen in het deelnemersreglement.

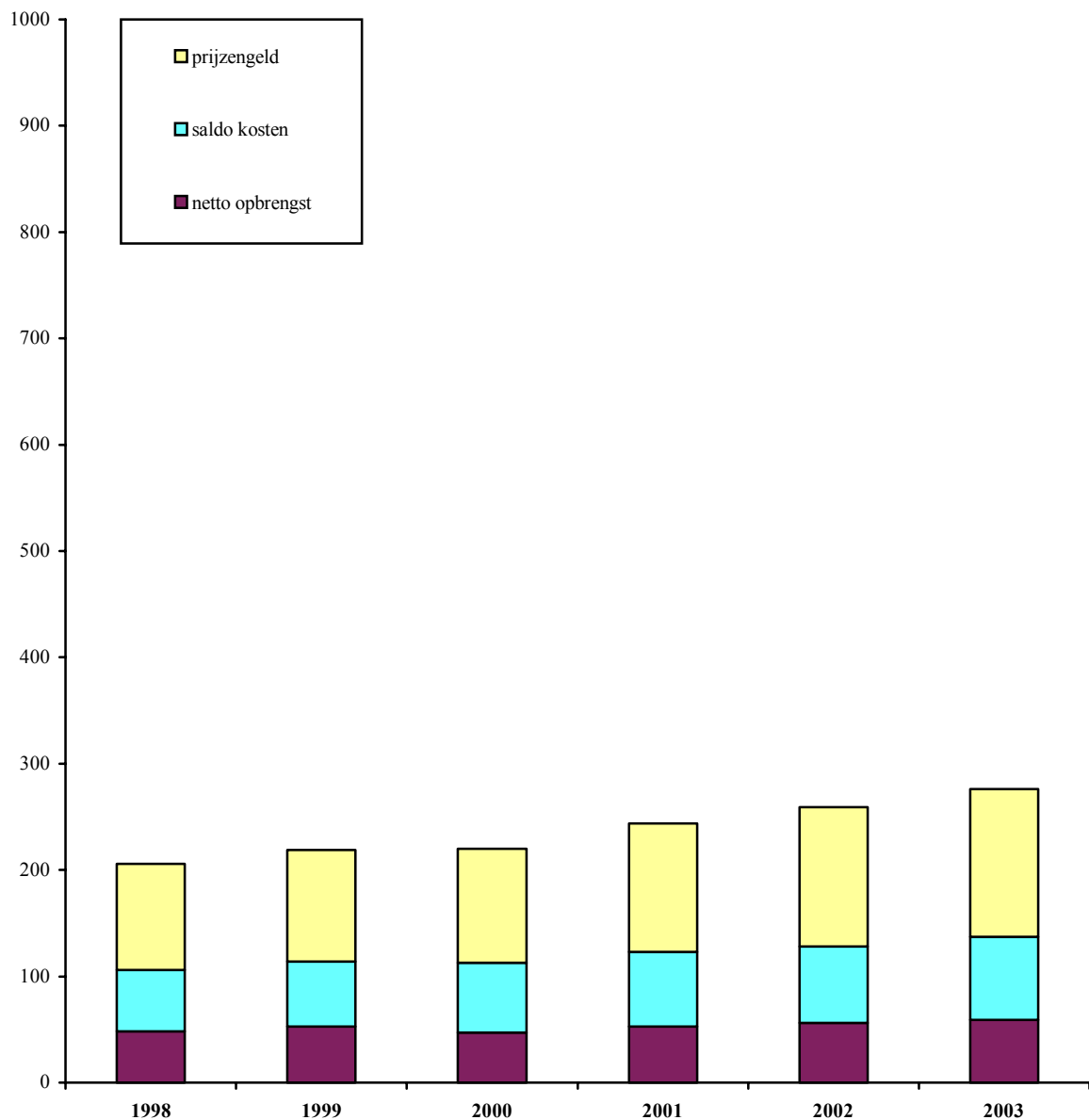
Klachten

Over de Nationale Postcode Loterij heeft het College in 2003 elf formele klachten ontvangen. Deze hebben betrekking op 8 verschillende onderwerpen. De eerste klacht betreft vermeende misleiding bij het spel *Miljoenenjacht* (het College heeft de afhandeling hiervan aan de Nationale Postcode Loterij overgedragen, die bij wijze van uitzondering de door de deelnemer gemaakte kosten heeft terugbetaald). Voorts hadden vier klachten betrekking op de eerlijkheid en betrouwbaarheid van de trekkingen (alle geen strijd met de regelgeving). Twee klachten hadden betrekking op onterechte incasso (door de Nationale Postcode Loterij zijn de inleggeden teruggestort en is toegezegd te bezien hoe kan worden voorkomen dat nieuwe deelnemers met een verkeerd rekeningnummer deelnemen). Verder hadden twee klachten betrekking op prijzen in het toegevoegd spel (de Nationale Postcode Loterij is in het ene geval alsnog klager tegemoet gekomen en in het andere geval doet door een wijziging van de opzet van het toegevoegd spel – waaronder een garantie van prijsuitkering – het probleem zich niet meer voor). Een klacht had betrekking lotnummertoekening (geen strijd met regelgeving). Tenslotte betrof een klacht het onterecht niet incasseren door de Nationale Postcode Loterij van inleggeld en het daardoor mislopen van een prijs (de Nationale Postcode Loterij heeft alsnog de prijs aan klager uitgekeerd).

Jaargegevens Nationale Postcode Loterij 2003	in mln. euro	in %
omzet	362,1	100,0
prijzengeld (incl. 16,9 mln. euro kansspelbelasting; exclusief 1,6 mln. euro gesponsorde prijzen)	83,0	22,9
spelopbrengst	279,1	77,1
kosten (incl. 0,1 mln. euro t.b.v. algemene reserve)	61,8	17,1
netto spelopbrengst	217,3	60,0
rente-opbrengst	0,1	0,0
netto opbrengst	217,4	60,0
aantal deelnemers ultimo 2003	2,3 mln.	
aantal abonnementen ultimo 2003	4,0 mln.	
hoogst uitbetaalde jackpot (bruto/gedeelde prijs)	12,6	
eindejaars straatprijs (bruto/gedeelde prijs)	20,3	
gemiddeld aantal personeelsleden (fte's) in 2003	128	
personeelskosten	5,5	8,9
wervingskosten	37,6	60,9
organisatiekosten	17,5	28,4
afschrijvingen	1,1	1,8
totaal kosten	61,7	100,0
saldo algemene reserve	4,9	
uitkering 2003 aan begunstigden:	217,4	100,00
Stichting DOEN	43,1	19,8
Wereld Natuur Fonds	17,9	8,2
UNICEF Nederland	16,7	7,7
De Landschappen	15,8	7,3
Artsen Zonder Grenzen	15,1	6,9
Novib	15,1	6,9
Natuurmonumenten	13,6	6,3
VluchtelingenWerk	13,0	6,0
Amnesty International	5,9	2,7
Nederlandse Rode Kruis	5,5	2,5
Stichting Vluchteling	4,7	2,2
STOP AIDS NOW!	4,1	1,9
Greenpeace	2,5	1,2
Overige begunstigden	44,4	20,4

Kerngegevens De Lotto 1998 t/m 2003
(in miljoenen euro)

	1998	1999	2000	2001	2002	2003
omzet	206	219	220	244	259	276
prijzengeld	100	105	107	121	131	139
spelopbrengst	106	114	113	123	128	137
saldo kosten	58	61	66	70	72	78
netto opbrengst	48	53	47	53	56	59

De Lotto

Algemeen

De Stichting de Nationale Sporttotalisator (handelend onder de naam De Lotto) organiseert de sportprijsvragen (sedert 1961), de wekelijkse lotto (sedert 1974), de euroloterij – voorheen het cijferspel genoemd (sedert 1981), de dagelijkse lotto (sedert 1993), alsmede de krasloterij – ook wel instantloterij genoemd (sedert 1994). In 2003 is de totale omzet 276,2 miljoen euro (wekelijkse lotto 157,8 miljoen euro; dagelijkse lotto 25,7 miljoen euro; sportprijsvragen 18,3 miljoen euro; euroloterij 12,4 miljoen euro; krasloterij 62,0 miljoen euro). Dit is 17,2 miljoen euro hoger (+ 6,6%) dan in het voorgaande jaar. Deze omzetstijging wordt per saldo geheel veroorzaakt door de wekelijkse lotto, meer in het bijzonder door de lotprijsverhoging medio 2002 naar 1 euro per gespeelde kolom. Van de 276,2 miljoen euro omzet is 138,7 miljoen euro besteed aan prijzengeld (inclusief 17,2 miljoen euro kansspelbelasting). De totale exploitatiekosten bedragen per saldo 78,0 miljoen euro (inclusief 0,1 miljoen euro diverse baten en lasten). Dit levert in het verslagjaar een netto opbrengst van 59,5 miljoen euro op. Dit is 3,0 miljoen euro hoger (+ 5,3%) dan in het voorgaande jaar. Van de netto opbrengst van 59,5 miljoen euro is 8,6 miljoen euro afkomstig van de krasloterij en 50,9 miljoen euro van de overige kansspelproducten.

Van de netto opbrengst van de krasloterij gaat 65% naar de zogenoemde slv-sector (sport en lichamelijke vorming) en 35% naar de zogenoemde cmv-sector (cultuur, maatschappelijk welzijn en volksgezondheid). De bedragen voor de slv-sector gaan geheel naar NOC*NSF. De gelden voor de cmv-sector gaan naar ALN en worden verdeeld op grond van de volgende verdeelsleutel: 23,6% voor het Prins Bernhard Cultuur Fonds; 23,6% voor het Oranje Fonds; 23,6% voor de Stichting Fondsenwervingsacties Volksgezondheid; 15,4% voor de Stichting Katholieke Noden (SKaN Fonds); en 13,8% voor de Stichting Fondsenwerving Militaire Oorlogs- en Dienstslichtoffers en aanverwante doeleinden.

Van de netto opbrengst van de overige kansspelproducten gaat 73,5% naar de slv-sector en 26,5% naar de cmv-sector. Van de gelden voor de slv-sector gaat in het verslagjaar een bedrag van 1,3 miljoen euro als provisie rechtstreeks naar sportverenigingen. Het resterende bedrag is bestemd voor NOC*NSF. De bedragen voor de cmv-sector gaan naar ALN en worden verdeeld op grond van de volgende verdeelsleutel: 32,468% voor het Prins Bernhard Cultuur Fonds; 33,766% voor het Oranje Fonds; en 33,766% voor de Stichting Fondsenwervingsacties Volksgezondheid.

Adviezen

Het College heeft in het verslagjaar twee adviezen uitgebracht met betrekking tot wijziging van het deelnemersreglement van De Lotto, te weten inzake telefonische opgave van deelname aan lotto abonnement, invoering van communicatiekosten bij deelname langs elektronische weg en het integreren van de sportwedenschappen *toto select* en *toto score*, alsmede inzake het maximaliseren van het prijzenbedrag per prijsklasse bij de euroloterij. Daarnaast heeft het College een advies uitgebracht over wijziging van de Beschikking instantloterij 1996 en het deelnemersreglement instantloterij in verband met de introductie van een digitale instantloterij.

Ten aanzien van de digitale instantloterij heeft het College het volgende opgemerkt. Het College is zich bewust van het feit dat de bestaande instantloterij qua karakter en risicoprofiel noch bij de traditionele loterijen (met trekking achteraf) noch bij de snelle omzet spelen (casino's en speelautomaten) thuishoort. Daar waar het gaat om een digitale variant van de instantloterij,

lijken er evenwel meer overeenkomsten met e-gaming (zoals bij casino's en speelautomaten) dan met e-commerce (een alternatief verkoopkanaal). In dit verband verwijst het College ook naar zijn advies d.d. 21 maart 2002, nr. C.246/02, inzake het concept-wetsvoorstel kansspelen op internet. Daarin heeft het College opgemerkt dat een van de kenmerken van interactieve kansspelen (e-gaming) is dat het om kansspelen gaat die snel worden gespeeld, waar inzet en spelresultaat kort op elkaar volgen en na spelresultaat meteen weer kan worden ingezet. Voor het antwoord op de vraag of een digitale instantloterij voldoende wettelijke grondslag vindt in van Titel IIA van de Wet op de kansspelen is naar de opvatting van het College uiteindelijk bepalend de wijze waarop aan de digitale instantloterij vorm wordt gegeven. Desgevraagd hebben de vertegenwoordigers van De Lotto ter vergadering van het College aangegeven – in afwijking van de eerder gegeven schriftelijke toelichting – dat het niet de bedoeling is dat er afzonderlijke digitale instantloterijen komen, maar dat deze een integraal onderdeel vormen van bestaande instantloterijen. In wezen zal het erop neer komen dat bij het productieproces van de instantloterijen, nadat de winnende combinaties zijn toegewezen, een (bestaand) gedeelte van de loten op de klassieke manier zal worden gedrukt en een ander (aanvullend) gedeelte in elektronische vorm zal worden uitgegeven. Bij nadere beschouwing is het College van oordeel dat indien op deze wijze uitvoering wordt gegeven aan de digitale instantloterij, daartegen geen overwegende bezwaren behoeven te bestaan omdat het dan inderdaad om een alternatief verkoopkanaal van hetzelfde product gaat (e-commerce).

De Minister van Justitie heeft het advies van het College niet gevolgd. Hij heeft de digitale instantloterij als e-gaming aangemerkt en deswege geen toestemming gegeven voor de introductie daarvan.

Naleving regelgeving

Na al eerder in 2002 te hebben geconstateerd dat blijkens mailings van De Lotto een nieuwe deelnemer aan lotto abonnement zich verbindt om minstens 1 jaar abonnee te blijven middels automatische incasso, heeft het College in 2003 wederom een dergelijke handelswijze van De Lotto geconstateerd. Het College kan niet anders concluderen dan dat de wijze waarop De Lotto nieuwe deelnemers aan lotto abonnement verplicht tot deelname voor tenminste 1 jaar geen grond vindt in het deelnemersreglement en ook anderszins afwijkt van wat gebruikelijk is bij vergunninghouders (abonnement tot wederopzegging). Naar aanleiding van een herhaalde signalering door het College in 2003 heeft de Minister van Justitie De Lotto verzocht de verplichting voor nieuwe deelnemers om zich te verbinden om tenminste één jaar abonnee te blijven, in mailings en andere publicaties achterwege te laten.

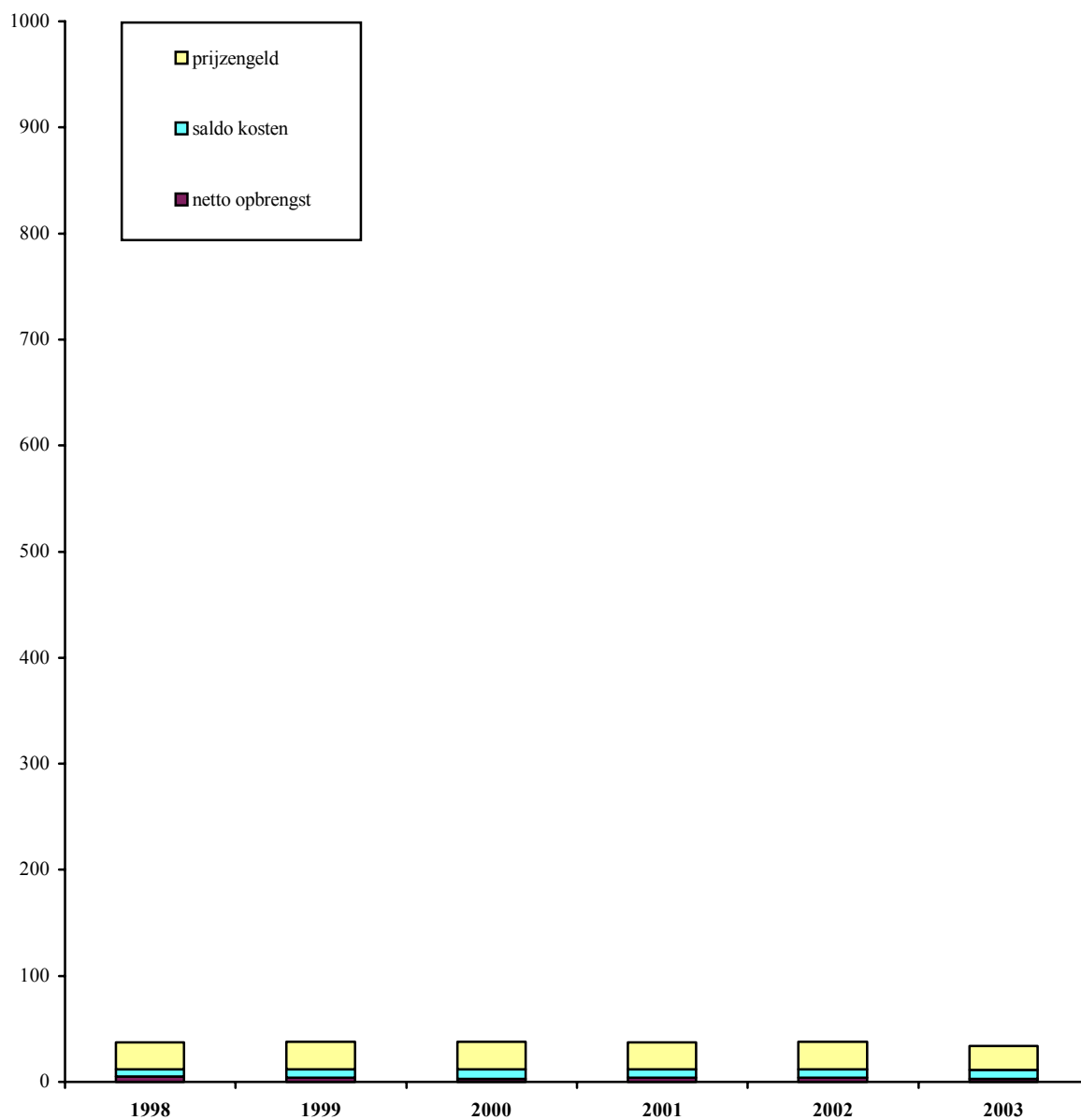
Klachten

Over De Lotto zijn in 2003 twee formele klachten ingediend. Een betreft de werving onder minderjarige leden van een voetbalvereniging, alsmede het gebruik van door de KNVB verstrekte persoonsgegevens (alhoewel er geen strijd met de regelgeving is, is het College van opvatting dat De Lotto weinig zorgvuldig heeft gehandeld; voor wat betreft het gebruik van de persoonsgegevens heeft het College klager verwezen naar het College Bescherming Persoonsgegevens). De tweede klacht betrof vermeend misbruik door De Lotto van haar machtspositie als enig vergunninghouder voor sportwedenschappen (geen strijd met de regelgeving).

Jaargegevens De Lotto 2003	in mln. euro	in %
omzet		
wekelijkse lotto	157,8	57,1
dagelijkse lotto	25,7	9,3
sportprijsvragen	18,3	6,6
euroloterij	12,4	4,5
krasloterij	<u>62,0</u>	<u>22,5</u>
totaal	276,2	100,0
prijzengeld (incl. 17,2 mln. euro kansspelbelasting)	138,7	50,2
spelopbrengst	137,5	49,8
exploitatiekosten	77,9	28,2
netto spelopbrengst	59,6	21,6
diverse baten en lasten	0,1	0,1
netto opbrengst	59,5	21,5
hoogst uitbetaalde lotto-jackpot in 2003 (bruto prijs)	18,1	
totaal aantal verkooppunten	3.450	
gemiddeld aantal personeelsleden (fte's) 2003	127	
provisie verkooppunten	15,4	19,8
verwervingskosten	6,6	8,5
netwerkkosten	17,4	22,3
personeelskosten	8,7	11,1
kosten marketing en publiciteit	26,0	33,4
overige bedrijfskosten	<u>3,8</u>	<u>4,9</u>
totaal exploitatiekosten	77,9	100,0
netto opbrengst:	59,5	100,0
bestemd voor slv-sector:	43,0	72,3
sportverenigingen	1,3	3,0
NOC*NSF	41,7	97,0
bestemd voor cmv-sector (via ALN):	16,5	27,7
Oranje Fonds	5,2	31,5
Stichting Fondsenwervingsacties Volksgezondheid	5,2	31,5
Prins Bernhard Cultuur Fonds	5,2	31,5
Stichting Katholieke Noden (SKaN Fonds)	0,5	3,0
Militaire Oorlogs- en Dienstsachtoffers (SFMO)	0,4	2,5

Kerngegevens Autotote Nederland 1998 t/m 2003
(in miljoenen euro)

	1998	1999	2000	2001	2002	2003
omzet	37	38	38	37	38	34
prijzengeld	25	26	26	25	26	23
spelopbrengst	12	12	12	12	12	11
saldo kosten	7	8	9	8	8	8
netto opbrengst	5	4	3	4	4	3

Autotote Nederland

Algemeen

De in 1948 ingevoerde totalisator is verantwoordelijk voor het wedden op de uitslag van harddraverijen en paardenrennen. Tot 1986 werd de totalisator georganiseerd door de Stichting Totalisator Nederland. Daarna is de totalisatorvergunning vier maal in andere handen overgegaan. Tot medio 1991 was de vergunning indirect in handen van de Engelse firma Ladbrokes. Vervolgens heeft de Stichting Nederlandse Draf- en Rensport (NDR) ongeveer twee jaar de totalisator in eigen beheer gehad, middels de Stichting Paardentotalisator Nederland. NDR is de overkoepelende organisatie die verantwoordelijk is voor het organiseren van de draf- en rensport in Nederland. NDR is daarbij voor een belangrijk gedeelte afhankelijk van de afdrachten van de totalisator. Sedert medio 1993 was de totalisator in handen van de Nederlandse Staatsloterij, middels een honderd procent deelneming in de door de Nederlandse Staatsloterij opgerichte besloten vennootschap Hippo Toto. Per 31 december 1997 heeft de Nederlandse Staatsloterij de deelneming in Hippo Toto b.v. beëindigd. Per 1 januari 1998 zijn de aandelen Hippo Toto b.v. tijdelijk overgedragen aan de Stichting Hippo Toto. Per 1 juli 1998 zijn de aandelen Hippo Toto b.v. door de Stichting Hippo Toto overgedragen aan het Amerikaanse bedrijf Autotote Corporation Inc. en is de naam Hippo Toto b.v. gewijzigd in Autotote Nederland b.v. Per dezelfde datum is aan Autotote Nederland de nieuwe totalisatorvergunning verleend voor de duur van vijf jaren. De geldigheidsduur van deze vergunning is inmiddels met twee jaar verlengd.

In 2003 behaalde de totalisator een omzet van 34,0 miljoen euro. Dit is 3,6 miljoen euro lager (- 9,6%) dan in het voorgaande jaar. Het aantal afgesloten weddenschappen is substantieel verminderd van 6,7 miljoen naar 5,3 miljoen, terwijl de inleg per weddenschap is gestegen van gemiddeld 5,60 euro naar gemiddeld 6,40 euro. Onder aftrek van 23,4 miljoen euro aan prijzengeld (inclusief 0,5 miljoen euro kansspelbelasting) en 8,1 miljoen euro aan kosten, leverde dat in 2003 een netto spelopbrengst van 2,5 miljoen euro op. Dit is 1,5 miljoen euro lager (- 37,5%) dan het voorgaande jaar. De bijzondere lasten en baten zijn per saldo 0,1 miljoen euro (0,1 miljoen euro voordeel uit afrondingen bij prijsuitbetaling en 0,1 miljoen euro vrijval niet afgehaalde prijzen, verminderd met 0,1 miljoen euro rentekosten). Van de netto opbrengst van 2,6 miljoen euro dient 0,9 miljoen euro (2,5% van de omzet) te worden bestemd voor een aantal specifieke donaties aan charitatieve instellingen en organisaties op het terrein van de paardensport. Verder komt NDR over het verslagjaar een bedrag toe van 2,8 miljoen euro. Aldus resteert een verlies van 1,1 miljoen euro, dat ten laste komt van Autotote Corporation Inc. Het geaccumuleerd verlies van Autotote Corporation Inc. in verband met de deelneming in Autotote Nederland bedraagt 4,1 miljoen euro.

Adviezen

Het College heeft een advies uitgebracht inzake wijziging van de Beschikking totalisator 1998. Het betreft een voorstel tot verlenging van de geldigheidsduur van de huidige totalisatorvergunning met 2 jaar, zonder ingrijpende aanpassingen. De voorgestelde verlenging beoogt Autotote Nederland de gelegenheid te geven in die periode met de NDR tot organisatorische verbeteringen te komen met betrekking tot de organisatie van draf- en renkoersen en de organisatie van de weddenschappen daarop. Mede gelet op de namens Autotote Nederland ter vergadering van het College gegeven toelichting, onderstreept het

College de gekozen aanpak. Het College acht het voor de continuïteit van de totalisator van belang dat bij NDR binnen twee jaar orde op zaken wordt gesteld. Het College wijst in dit verband op de noodzaak van transparantie en functiescheiding binnen NDR, teneinde de integriteit van de draf- en rensport in het algemeen en het wedden daarop in het bijzonder te kunnen borgen. Ook overigens is het College van oordeel dat uit de verhouding tussen de totalisator en NDR blijkt dat certificering van de begunstigden uit de kansspelen eens te meer van belang is. Voorts wordt voorgesteld om de verplichte afdracht zoals genoemd in artikel 6 van de Beschikking totalisator 1998 door Autotote Nederland van 2,5% aan drie bijzondere begunstigden op het terrein van de paardensport en de Koninklijke Fondsen te vervangen door een afdracht aan door Autotote Nederland gekozen doelen van algemeen belang. Het College heeft hiertegen geen bedenkingen, evenmin als tegen het voorstel tot verlaging van de op grond van artikel 7, eerste lid, verplichte afdracht van 7% op de totale omzet op buitenlandse koersen naar 4% in het geval dat er sprake is van een zogenoemde *commonpool*.

Naast het hiervoor aangehaalde advies, heeft het College nog een advies uitgebracht over een voorgestelde wijziging van het totalisatorreglement 1998. Het voorstel behelst de mogelijkheid om bij Autotote Nederland overeenkomstig de mogelijkheid van telefonische deelname een spelrekening te openen en daarvan gebruik te maken voor het afsluiten van weddenschappen via internet. Het voorstel is ingegeven door de wens om met deze in de vergunning bestaande – maar tot dusver onbenutte – vorm van deelname extra spel te genereren. In eerste instantie richt deze mogelijkheid zich op het spelen in de V75 pool met Zweden, Denemarken en Noorwegen, en in de naaste toekomst met meerdere Europese landen. Het College heeft tegen de introductie van deze deelnamevorm geen bedenkingen. Autotote Nederland is inmiddels begin 2004 gestart met dit *commonpool* spel.

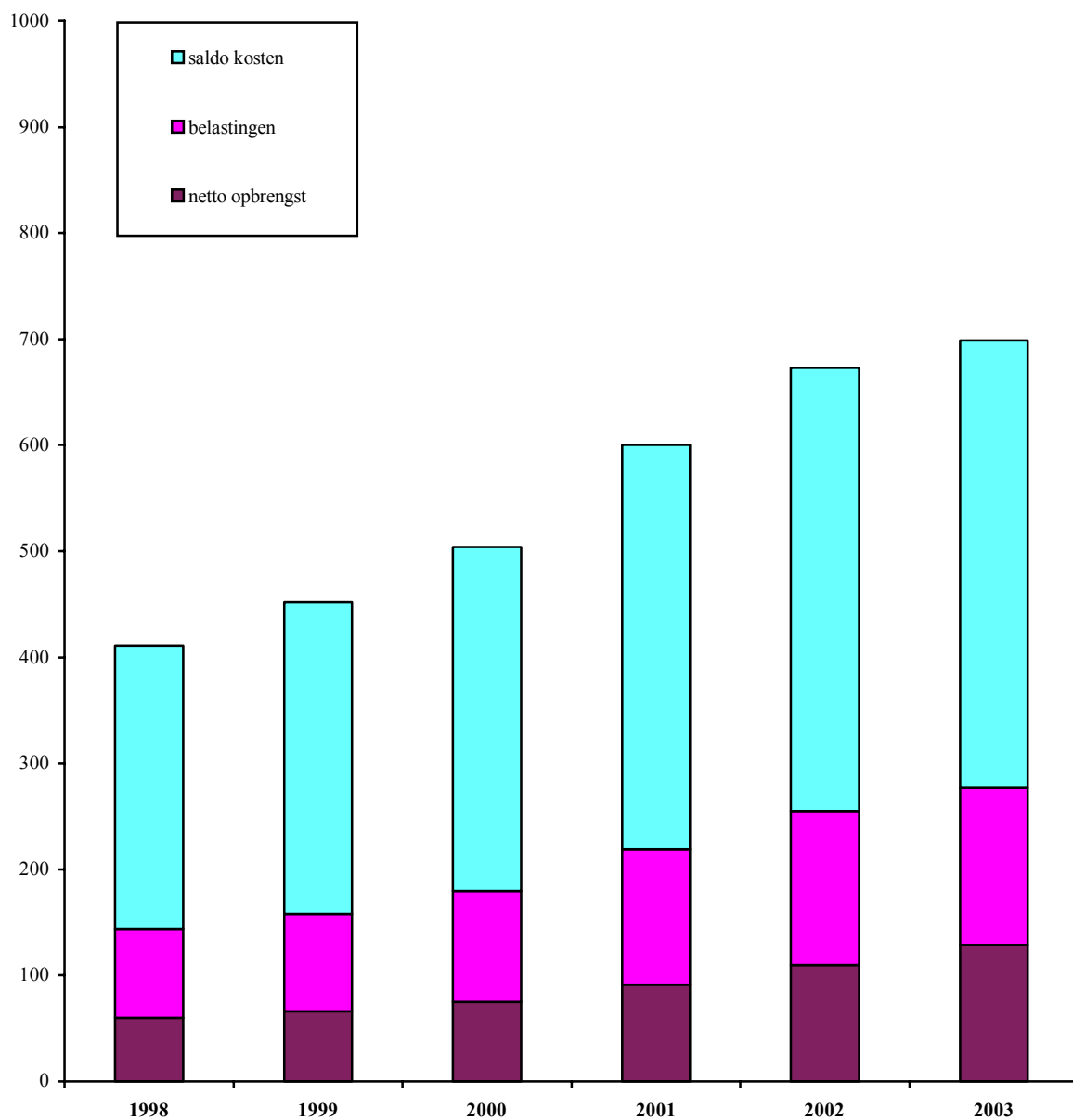
Klachten

Over Autotote Nederland is door het College 1 klacht ontvangen in 2003. Deze betreft het niet uitbetalen door Autotote Nederland van een vanwege een opgetreden systeemfout te hoog berekende uitkering op een kwartetweddenschap (geen strijd met de regelgeving; het College heeft klager laten weten dat het een civielrechtelijk geschil betreft waarbij in het geval Autotote Nederland niet uitbetaalt klager slechts de weg naar de burgerlijke rechter rest).

Jaargegevens Autotote Nederland 2003	in mln. euro	in %
omzet		
winnend	2,4	7,0
plaats	1,5	4,3
koppel	10,6	31,2
trio	16,4	48,2
kwartet	2,6	7,6
dubbel winnend	0,3	1,0
big six	<u>0,2</u>	<u>0,7</u>
totaal	34,0	100,0
prijzengeld (incl. 0,5 mln. euro kansspelbelasting)	23,4	68,8
spelopbrengst	10,6	31,2
kosten	8,1	23,8
netto spelopbrengst	2,5	7,4
saldo diverse lasten en baten	0,1	0,3
netto opbrengst	2,6	7,7
omzet Nederlandse koersen	12,6	37,1
omzet buitenlandse koersen	<u>21,4</u>	<u>62,9</u>
	34,0	100,0
aantal wedkantoren / omzet	33	26,4
aantal banen / omzet	9	6,6
omzet telefoonwedlijn	0,4	1,2
omzet korte banen	<u>0,6</u>	<u>1,8</u>
	34,0	100,0
aantal weddenschappen	5,3 mln.	
gemiddeld aantal personeelsleden hoofdkantoor (fte's) in 2003	24	
kosten banen	0,6	
kosten wedkantoren	4,5	
kosten hoofdkantoor	2,5	
afschrijvingen	<u>0,5</u>	
totaal kosten	8,1	
netto opbrengst:	2,6	
afdracht koninklijke fondsen/paardensector	0,9	2,5
afdracht NDR	2,8	
verlies t.l.v. Autotote Corporation Inc.	1,1	
geaccumuleerde verliezen Autotote Corporation Inc.	4,1	

Kerngegevens Holland Casino 1998 t/m 2003
(in miljoenen euro)

	1998	1999	2000	2001	2002	2003
spelopbrengst	411	452	504	600	673	699
saldo kosten	267	294	324	381	418	422
belastingen	84	92	105	128	145	148
netto opbrengst	60	66	75	91	110	129
afdrachten	144	158	180	219	255	277

Holland Casino

Algemeen

De Nationale Stichting tot Exploitatie van Casinospelen in Nederland (handelend onder de naam Holland Casino) exploiteert 12 speelcasino's met een personeelsbestand van meer dan 4.600 medewerkers. In 2002 is het ingevolge de verleende vergunning toegestaan maximum aantal van twaalf casino's bereikt. Er zijn thans casino's gevestigd in Zandvoort (1 oktober 1976), Valkenburg (6 mei 1977), Scheveningen (4 oktober 1979), Rotterdam (29 november 1985), Amsterdam (1 december 1986), Breda (1 oktober 1987), Groningen (4 november 1988), Nijmegen (10 augustus 1989), Eindhoven (13 juni 1993), Schiphol (1 april 1995), Utrecht (30 september 2000) en Enschede (28 juni 2002). Op een aanvraag van Holland Casino om zes nieuwe vestigingen te mogen openen is inmiddels een grotendeels instemmende beslissing genomen.

In 2003 bedraagt de bruto spelopbrengst 699,4 miljoen euro. Dit is 26,6 miljoen euro hoger (+ 4,0%) dan in het voorgaande jaar. De stijging van de bruto spelopbrengst wordt per saldo geheel veroorzaakt door de stijging van de opbrengst speelautomaten. De opbrengst bestaat uit spelresultaat tafelspelen (291,0 miljoen euro), opbrengst speelautomaten (319,9 miljoen euro), troncopbrengst (55,7 miljoen euro), entree-ontvangsten (1,7 miljoen euro), horeca-opbrengsten (22,4 miljoen euro) en overige opbrengsten (8,7 miljoen euro). In 2003 telde Holland Casino in totaal 6,2 miljoen bezoeken, met een gemiddelde besteding van 113 euro per bezoek.

In het verslagjaar bedragen de bedrijfslasten van Holland Casino in totaal 422,0 miljoen euro. Deze bedrijfslasten bestaan uit personeelskosten (250,8 miljoen euro); operationele kosten (113,4 miljoen euro); afschrijvingen (46,5 miljoen euro); aanloopkosten (5,0 miljoen euro); interestlasten (6,2 miljoen euro); en buitenlandse belastingen (0,1 miljoen euro). De totale belastingafdracht in Nederland van Holland Casino bedraagt in het verslagjaar 148,2 miljoen euro. Deze belastingafdracht bestaat uit 33,33% kansspelbelasting over het spelresultaat tafelspelen (97,5 miljoen euro), alsmede 19% omzetbelasting over onder andere de opbrengst speelautomaten (gesaldeerd 51,2 miljoen euro). Een en ander leverde in het verslagjaar een netto bedrijfsresultaat op van 129,2 miljoen euro. Dit is 18,6 miljoen euro hoger (+ 16,8%) dan in het voorgaande jaar. De totale afdracht van Holland Casino aan de staat (netto opbrengst en belastingen) bedraagt in het verslagjaar 277,4 miljoen euro.

Adviezen

Het College heeft een initiatief-advies uitgebracht over de buitenlandse activiteiten van Holland Casino, inclusief de beoogde oprichting van Holland Casino International B.V. Het College is nog steeds van opvatting dat de wettelijke regelingen ten aanzien van casinospelen zich verzetten tegen buitenlandse deelnemingen van Holland Casino. Vanwege evenwel een inmiddels geschapen precedent – een deelneming van ten hoogste 24% in het Belgische Eurocasino project in Brussel waarvoor reeds in 1999 toestemming is verleend door de verantwoordelijke bewindslieden – ziet het College zich geconfronteerd met de feitelijke situatie dat van overheidswege buitenlandse deelnemingen voor Holland Casino zijn toegestaan. In dat kader is het College nog steeds van mening dat gelet op de ministeriële verantwoordelijkheid met betrekking tot Holland Casino terughoudendheid past ten aanzien van de omvang van de aan Holland Casino toe te stane buitenlandse deelnemingen. Het volledig voor eigen rekening en risico exploiteren van een casino in het buitenland acht het

College niet toelaatbaar. Bovendien wijst het College in dit verband nog op het reciprociteitsbeginsel. Indien meerderheidsdeelnemingen aan Holland Casino worden toegestaan zou vanuit buitenlandse casino-organisaties de mogelijkheid van activiteiten in Nederland kunnen worden geëist, zeker als het gaat om organisaties uit andere EU-lidstaten. Het geheel overziend komt het College tot het oordeel dat gelet op de reeds toegestane mogelijkheid van deelnemingen deze redelijkerwijs Holland Casino niet meer ontzegd kunnen worden. De inmiddels verkregen ruimte in ogenschouw nemend acht het College een deelneming van 25% het maximaal toelaatbare. Het College kan zich overigens vinden in het onderbrengen van de buitenlandse activiteiten in een aparte rechtspersoon. De Minister van Justitie heeft inmiddels aangegeven verdergaande buitenlandse expansie van Holland Casino onwenselijk te achten.

Het College heeft positief geadviseerd over een door Holland Casino verzochte uitbreiding met zes vestigingen. Afgezet tegen de groeimogelijkheden van de speelautomatenhallen, waaraan naar het zich laat aanzien voorlopig nog geen einde lijkt te komen, vermag het College geen beletselen te zien tegen de gevraagde uitbreiding van het aantal casinovestigingen. Waar gemeenten vrijelijk kunnen beslissen over de vestiging van nieuwe speelautomatenhallen die zich afficheren als casino's, en steeds meer gemeenten ertoe overgaan om alsnog de exploitatie van dergelijke speelautomatenhallen toe te staan, lijkt het niet redelijk om Holland Casino toestemming tot uitbreiding te onthouden. Het College heeft overigens nadrukkelijk in overweging genomen dat het preventiebeleid kansspelverslaving van Holland Casino van een kwalitatief hoger niveau is dan enigszins vergelijkbare inspanningen van de exploitanten van automatenhallen. Hier speelt onder andere een rol dat de casino's een registratieplicht voor alle bezoekers kennen, terwijl de speelautomatenhallen alleen zonodig op meerderjarigheid controleren. Uit een oogpunt van het tegengaan van gokverslaving behoeft uitbreiding van het aantal casinovestigingen dan ook niet noodzakelijkerwijs negatief te worden beoordeeld. Dat er ook voldoende groeipotentieel voor de casino's is, blijkt uit recent daarnaar gedaan onderzoek. De Minister van Justitie heeft inmiddels een vrijwel conform standpunt ingenomen naar aanleiding van het advies van het College.

Verder heeft het College nog een advies uitgebracht inzake de verhuizing van het Holland Casino Zandvoort naar Haarlem. Het College komt daarin tot de conclusie dat zich uit een oogpunt van kansspelbeleid niets verzet tegen het inwilligen van het op bedrijfseconomische gronden ingegeven verzoek van Holland Casino om de vestiging in Zandvoort te sluiten en in plaats daarvan een vestiging in Haarlem te openen. Of er anderszins redenen zouden zijn die zich daartegen zouden verzetten staat niet ter beoordeling van het College. De Minister van Justitie heeft inmiddels kenbaar gemaakt het voornemen te hebben het verzoek van Holland Casino in te willigen.

Tenslotte heeft het College nog twee adviezen uitgebracht over wijziging van het spelreglement 2000 Holland Casino in verband met een aantal speltechnische aanpassingen, alsmede een advies over wijziging van de Beschikking casinospelen 1996 in verband met het wijzigen van een termijn.

Naleving regelgeving

Met een brief d.d. 3 april 2003 heeft het College aan de Minister van Justitie gemeld dat naar de opvatting van het College de voorgestelde herbenoeming van de voorzitter en een lid van de raad van commissarissen van Holland Casino in strijd is met (een overgangsbepaling in) de statuten van Holland Casino. Deze overgangsbepaling vormt een beperking van de (eerste) termijn van

benoeming en geen uitbreiding daarvan zoals door Holland Casino wordt gesteld. Dit wordt overigens bevestigd door het door de raad van commissarissen opgestelde oorspronkelijke rooster van aftreden, waaruit expliciet blijkt dat betrokkenen in 2003 niet herbenoembaar zijn. In een brief d.d. 2 mei 2003 heeft de Minister van Justitie laten weten beide standpunten verdedigbaar te vinden en daarom betrokken te herbenoemen voor vier jaren, met dien verstande dat Holland Casino zich zal inspannen om binnen één jaar geschikte opvolgers voor betrokkenen te vinden. Dit is inmiddels geschied.

Holland Casino heeft het College geïnformeerd over wijzigingen ten aanzien van het project Eurocasino Brussel. Een van de deelnemers in het consortium Eurocasino, te weten Fourcroy N.V., treedt uit en wordt vervangen door ABN AMRO. In verband daarmee is een aantal overeenkomsten tussen betrokkenen gesloten. Het College heeft evenwel geconstateerd dat Holland Casino niet in alle overeenkomsten zoals voorgeschreven een voorbehoud heeft gemaakt inzake goedkeuring door de Nederlandse overheid. Bovendien is bij het College de vraag gerezen of Holland Casino wel correct uitvoering heeft gegeven aan het besluit d.d. 15 november 1999 van de Minister van Economische Zaken houdende toestemming tot deelneming in het Eurocasino project, dat bepaalt dat Holland Casino zo spoedig mogelijk melding zal doen van een wens tot toetreding van een nieuwe partij tot de overeenkomst. Deze bepaling houdt een melding vooraf in. Holland Casino heeft daar geen uitvoering aan gegeven. De Nederlandse overheid wordt thans voor voldongen feiten gezet. Op zich genomen is er naar de opvatting van het College niets tegen op deelname van ABN AMRO in het Eurocasino consortium, maar gelet op een door het College geconstateerde zekere bestuurlijke verwevenheid tussen Holland Casino en ABN AMRO, doet zich wel de vraag voor of Holland Casino haar materiële zeggenschap in het Eurocasino project niet vergroot op een wijze die niet meer in overeenstemming is met voormeld besluit d.d. 15 november 1999 van de Minister van Economische Zaken houdende toestemming tot deelneming in het Eurocasino project. Deze verwevenheid komt ook tot uitdrukking in de voorliggende aandeelhouders-overeenkomst, waaruit blijkt dat de aandelen Holland Casino en ABN AMRO in beginsel alleen als één pakket kunnen worden doorverkocht, hetgeen duidelijk aangeeft dat het aandeel Holland Casino (24%) en ABN AMRO (19%) als een geheel wordt gezien. De vraag rijst dan ook of er hier niet sprake is van een consortium binnen een consortium en of in ieder geval niet aan deze bepaling goedkeuring dient te worden onthouden. Op de hierover door het College op 24 juli 2003 uitgebrachte rapportage heeft de Minister van Justitie nog niet gereageerd.

Middels onder meer een artikel in het dagblad De Telegraaf heeft het College kennisgenomen van de opzet van het door RTL/de Holland Media Groep S.A. georganiseerde programma *casino kings* en de betrokkenheid van Holland Casino daarbij. Uit de op de betreffende website gepresenteerde spelvoorwaarden heeft het College begrepen dat een vijftal bekende Nederlanders in een live uit te zenden tv-programma vanuit Holland Casino Scheveningen inzetten zouden doen met eerder door tv-kijkers overgemaakte gelden op de door Holland Casino georganiseerde casinospelen. Met een brief d.d. 23 september 2003 is Holland Casino om opheldering gevraagd. Daarin heeft het College aangegeven dat Holland Casino naar het zich laat aanzien handelt in strijd met artikel 12, eerste lid, onder e, van de Beschikking casinospelen 1996, waarin is bepaald dat Holland Casino de toegang weigert aan personen die kennelijk beroeps- of bedrijfsmatig bemiddeling aanbieden of verlenen bij het deelnemen aan casinospelen. Daarbij heeft het College ook gewezen op het feit dat aan de wettelijke bepalingen ten aanzien van het organiseren van de speelcasino's in Nederland het uitgangspunt ten grondslag ligt dat de spelers fysiek in het speelcasino aanwezig dienen te zijn. Door Holland Casino is met een brief d.d. 26 september 2003 bericht dat naar haar mening het concept niet strijdig is met de vergunning. De gebruikte argumenten geven het College

aanleiding te veronderstellen dat Holland Casino steeds vrijelijker met de casinobepalingen wenst om te gaan. Nog voordat het College evenwel een rapportage kon uitbrengen aan de verantwoordelijke bewindslieden, heeft Holland Casino onder druk van diezelfde bewindslieden alsnog besloten om het programma geen doorgang te laten vinden.

Ten aanzien van de perikelen rond het eventueel witwassen van criminele gelden bij Holland Casino, waarvoor in het najaar van 2003 de nodige aandacht is geweest in pers en politiek, heeft het College geen rapportage uitgebracht, omdat daar naar de opvatting van het College geen aanleiding toe was. Voor zover het College kan overzien houdt Holland Casino zich aan alle wettelijke regelingen ter zake.

Personeelsperikelen

Naar aanleiding van een brief d.d. 1 mei 2003 van de ondernemingsraad van Holland Casino aan de Minister van Justitie, waarin de ondernemingsraad zijn zorgen uitspreekt over ontwikkelingen met betrekking tot de nevenactiviteiten en de juridische structuur van Holland Casino, heeft het College besloten het onderwerp personeelsperikelen Holland Casino te agenderen en te bespreken met het bestuur van Holland Casino, mede gelet op het feit dat het antwoord van de Minister van Justitie d.d. 7 juli 2003 weinig duidelijkheid schept op de aangegeven punten. Voor het College is in ieder geval wel duidelijk geworden dat niet alle door het bestuur van Holland Casino gewenste ontwikkelingen en toekomstplannen met evenveel enthousiasme door het personeel tegemoet worden gezien. Dat bleek reeds eerder uit een openbaar schrijven d.d. 12 november 2002 van de Algemene Bond Casinopersoneel, dat voor enige onrust heeft gezorgd. Het College oordeelde destijds dat de personeelsperikelen toch vooral een bedrijfsinterne aangelegenheid zijn, waarvoor de eindverantwoordelijkheid bij de raad van commissarissen ligt. Het College neemt dit standpunt nog steeds in. In een brief van 17 september 2003 heeft de ondernemingsraad van Holland Casino de verantwoordelijke bewindslieden verzocht om te bemiddelen in wat zij noemt het fundamenteel verschil van inzicht met het bestuur en de raad van commissarissen van Holland Casino over het te voeren beleid. Blijkens de antwoordbrief d.d. 25 september 2003 zijn ook de verantwoordelijke bewindslieden van mening dat de overheid in beginsel geen partij is in conflicten tussen bestuur en raad van commissarissen enerzijds en ondernemingsraad anderzijds. Inmiddels loopt een traject van mediation tussen betrokken partijen.

Klachten

Over Holland Casino zijn door het College in 2003 twee formele klachten ontvangen. Een eerste klacht betreft een opgelegd entreeverbod en in samenhang daarmee de wijze van benadering door personeel van Holland Casino Eindhoven van klager en enkele kennissen. Het College heeft klager bericht dat een entreeverbod een civielrechterlijke aangelegenheid betreft en door het College slechts marginaal wordt getoetst, zonder inhoudelijke toetsing. Een tweede klacht betreft de wijze van aanbidding van het spel black jack waarbij het toevalskarakter van de bij dit spel gebruikte schudmachines ter discussie stond. Het College heeft niet geconstateerd dat Holland Casino de procedures en de wet- en regelgeving niet zou hebben nageleefd. Tevens is klager geïnformeerd over de controles door Verispect BV op het toevalskarakter van de bij Holland Casino gebruikte kansspelgeneratoren.

Jaargegevens Holland Casino 2003		in mln. euro	in %
baten			
	spelresultaat tafelspelen	291,0	41,6
	opbrengst speelautomaten	319,9	45,7
	troncopbrengst	55,7	8,0
	entree-ontvangsten	1,7	0,2
	horeca-opbrengsten	22,4	3,2
	overige opbrengsten	<u>8,7</u>	<u>1,3</u>
	totaal	699,4	100,0
	belastingen (excl. 0,1 mln. euro buitenlandse belastingen)	148,2	21,2
	bedrijfslasten	422,0	60,3
	netto opbrengst	129,2	18,5
aantal bezoeken			
	6,2 mln.		
gemiddelde besteding per bezoek			
	113 euro		
aantal speeltafels			
	383		
aantal speelautomaten			
	6.035		
aantal casino's			
	12		
aantal entreeverboden			
	3.780		
aantal bezoekbeperkingen			
	2.506		
aantal personeelsleden (fte's) ultimo 2003			
	3.727		
personeelskosten		250,8	59,4
operationele kosten (waarvan 45,5 mln. euro marketing)		113,4	26,9
afschrijvingen		46,5	11,0
aanloopkosten		5,0	1,2
interestlasten		6,2	1,5
buitenlandse belastingen		<u>0,1</u>	<u>0,0</u>
totaal bedrijfslasten		422,0	100,0
afdrachten:		277,4	100,0
kansspelbelasting (ministerie van Financiën)		97,0	35,0
omzetbelasting speelautomaten, gesaldeerd met overige btw-ontvangsten en -betalingen (ministerie van Financiën)		51,2	18,5
netto bedrijfsresultaat (ministerie van Economische Zaken)		129,2	46,5
toevoeging eigen vermogen (saldo is 45,4 mln. euro)		0,0	0,0

DEEL III

BIJLAGEN

Samenstelling van het College van toezicht op de kansspelen

Samenstelling per 31 december 2003

Voorzitter:

mevrouw drs. M.W.M. Vos-van Gortel, oud lid van de Raad van State.

Leden:

drs. J.J. Borking, buitengewoon lid van het College bescherming persoonsgegevens;

dr. M.W.J. Koeter, universitair docent Universiteit van Amsterdam;

mr. J.G.H. Krajenbrink, oud burgemeester van Woudenberg;

mr. R.J. Manschot, hoofdofficier van Justitie belast met internationale aangelegenheden;

mevrouw drs. L. van Rijn-Vellekoop, consultant;

mevrouw mr. A. Vrisekoop-Sterk, advocaat en NMI mediator.

Secretariaat:

mr. E.A. van Vondelen, secretaris;

drs. P.J.A.M. Geertsen, plaatsvervangend secretaris;

drs. B.M. van Waterschoot, beleidsmedewerker;

mevrouw S.K. Moehamadkasbi, secretaresse.

Uitgavenoverzicht 2002-2004 (in euro)

Budget/ ksrt	omschrijving	realisatie 2002	realisatie 2003	raming 2004
	personeel			
10**/11**				
13**/18**	ambtelijk personeel	247.150	259.344	260.000
192*	zittings/vacatiegelden	25.553	30.375	27.000
193*	uitzendkrachten	1.233	0	0
199*	overige personeelskosten	2.551	1.308	2.000
	totaal personeel	276.487	291.027	289.000
	materieel			
201*	huisvesting	49.149	49.970	51.000
202*/2810	bureaunkosten	15.169	15.020	16.000
203*	reis- en verblijfkosten	24.935	21.979	24.000
204*	documentatiekosten	705	1.368	1.000
205*	voorlichtingskosten	8.998	6.691	8.000
21**	onderhoud en exploitatie	460	675	1.000
321*	aanschaf kantoorautomatisering	1.399	3.608	4.000
3999	aanschaf overig	0	0	0
	totaal materieel	100.815	99.311	105.000
	programma			
242*/2999	externe deskundigen, onderzoeken en symposia	96.867	63.718	75.000
	totaal programma	96.867	63.718	75.000
	TOTAAL GENERAAL	474.169	454.056	469.000

Toelichting uitgavenoverzicht 2002-2004

Algemeen

Beheersmatig ressorteert het (secretariaat van het) College onder het ministerie van Justitie. De ter zake gemaakte beheersafspraken tussen ministerie en College zijn hierna opgenomen. Het budget van het College – dat ingevolge de beheersafspraken in beginsel 453.780 euro (1.000.000 gulden) bedraagt – is een integraal budget. De secretaris van het College is de budgethouder. Alle uitgaven ten behoeve van het College en het daaraan verbonden secretariaat (apparaatskosten en programmakosten) komen ten laste van dit budget.

Op kasbasis is in 2003 een bedrag van 454.056 euro ten laste gekomen van het budget van het College. Dit bedrag is ongeveer 11.000 euro lager dan de raming conform het jaar- en bestedingsplan 2003 (465.000 euro) en ongeveer 14.000 euro lager dan de definitieve budgettaire kaders voor 2003 (468.000 euro). Deze onderbesteding wordt per saldo

veroorzaakt door het aanhouden van de beslissing over het laten uitvoeren van een vervolgonderzoek naar de Nederlandse speelautomatenmarkt. Het aanwenden van het vrijgevallden bedrag voor betaling van de huurpenningen over het eerste kwartaal van 2004, die formeel voor begin van de huurperiode dienen te zijn voldaan, is door een misverstand bij de Directie Financieel Economische Zaken van het ministerie van Justitie niet gerealiseerd.

Personeel

De formatie van het secretariaat van het College bestaat uit 4 fte. De post ambtelijk personeel komt daarmee op een bedrag van 259.344 euro. De zittings/vacatiegelden bedragen 30.375 euro. De hoogte van de vergoedingen voor de leden van het College is goedgekeurd bij brief van de toenmalige Staatssecretaris van Justitie d.d. 12 december 2000 en bedraagt 250 euro per vergadering of bijgewoonde activiteit voor de leden en 375 euro per vergadering of bijgewoonde activiteit voor de voorzitter. In 2003 heeft het College elf maal vergaderd, alsmede een extra ingelaste bijeenkomst gehouden ter bespreking van het advies over de toekomst van het toezicht. De reiskosten van de Collegeleden zijn, tezamen met de reiskosten van het secretariaat, opgenomen onder de materieelkosten, ten bedrage van 21.979 euro.

Materieel

De grootste post in het materieelbudget is de huisvesting. De kosten hiervan bedragen in 2003 49.970 euro. Het (secretariaat van het) College is gehuisvest in een kantoorappartementsgebouw aan het Lange Voorhout te Den Haag. Door bemiddeling van de Rijksgebouwendienst is oorspronkelijk een huurovereenkomst aangegaan voor in totaal vijf jaren. In 2001 is een nieuwe huurovereenkomst voor het kantoorappartement getekend. De overeenkomst is aangegaan voor de duur van drie jaar, ingaande op 1 april 2001, met een verlengingsoptie voor drie jaar. Van deze optie is inmiddels gebruik gemaakt. De huurprijs bedraagt per kwartaal ongeveer 9.500 euro, vermeerderd met ongeveer 2.000 euro servicekosten. De bureau- en overige materieelkosten (exclusief reiskosten) bedragen in 2003 27.362 euro.

Programma

De uitgaven aan programmakosten bedragen in 2003 63.718 euro. Deze uitgaven hebben betrekking op een op 24 maart 2003 in het Kurhaus Hotel te Scheveningen gehouden symposium over het toekomstig kansspelbeleid, een onderzoek naar de omvang van de speelautomatenmarkt in Nederland door Eysink Smeets & Etman (afgerond in de 3^e viermaandsperiode van 2003), alsmede een vervolgonderzoek naar e-gaming in Nederland door Motivaction (afgerond in de 3^e viermaandsperiode van 2003).

Beheersafspraken tussen ministerie van Justitie en College van toezicht op de kansspelen

1. Het College van toezicht op de kansspelen is een op 1 januari 1996 ingesteld onafhankelijk toezicht- en adviesorgaan. Het College heeft een eigen wettelijk statuut (Titel VIa van de Wet op de kansspelen). Het College bestaat uit zeven door de Kroon benoemde onafhankelijke leden en wordt bijgestaan door een ambtelijk secretariaat.
2. Het secretariaat is voor de inhoudelijke uitoefening van zijn taak uitsluitend verantwoording schuldig aan het College (artikel 36 van de Wet op de kansspelen). Het secretariaat is beheersmatig een onderdeel van het bestuursdepartement (Directoraat-Generaal Preventie, Jeugd en Sancties).
3. De secretaris van het College is budgethouder. De Directie Bedrijfsvoering en Ondersteuning Bestuursdepartement (DBOB) ondersteunt de budgethouder facilitair. Daarnaast vindt de financiële ondersteuning plaats door de Directie Financieel-Economische Zaken (DFEZ). DFEZ houdt een maandelijks staat bij met een overzicht van de uitputting en de restant-verplichtingen per kostensoort. De budgethouder zorgt voor tijdige en correcte aanlevering van de facturen. DFEZ zorgt voor tijdige en correcte betaling daarvan.
4. Het College heeft in beginsel een jaarlijks budget van 1 miljoen gulden ter beschikking (zie hiervoor de paragraaf 'financiële gevolgen' in de memorie van toelichting bij de instellingswet, Kamerstukken II, 1993-1994, 23 605, nr. 3, blz. 3). Alle uitgaven ten behoeve van het College en het daaraan verbonden secretariaat (apparaatskosten en programmakosten) komen ten laste van dit budget.
5. Het College dient jaarlijks voor 1 september een jaar- en bestedingsplan voor het daaropvolgende kalenderjaar ter goedkeuring in (zie artikel 22 van het Besluit College van toezicht op de kansspelen, Stb. 1995, 595).
6. Het College is gerechtigd uitgaven te doen in overeenstemming met het goedgekeurde jaar- en bestedingsplan.
7. De financiële controle op de uitgaven berust, evenals bij andere onderdelen van het ministerie van Justitie, bij de Departementale Accountantsdienst.
8. De budgethouder stelt in het kader van de planning- en controlcyclus van het ministerie van Justitie telkens per vier maanden een verslag op dat een verantwoording bevat met betrekking tot de uitgaven.
9. Ten aanzien van zijn werkzaamheden als onafhankelijk toezicht- en adviesorgaan legt het College ingevolge artikel 33, derde lid, van de Wet op de kansspelen één maal per jaar publiekelijk verantwoording af. Dit geschiedt in het jaarverslag dat door het College ieder jaar uiterlijk 1 juli wordt uitgebracht.

Den Haag, 22 december 2000

w.g. drs. M.W.M. Vos-van Gortel,
voorzitter van het College van toezicht op de kansspelen

w.g. drs. E.J. Mulock Houwer,
Directeur-Generaal Preventie, Jeugd en Sancties

Herziene procedureregels klachtenafhandeling

1. Klachten kunnen alleen worden ingediend over de vergunninghouders waar het College toezicht op houdt. Dit zijn: Nederlandse Staatsloterij, BankGiroLoterij, SponsorBingo Loterij, Nationale Postcode Loterij, Zorgloterij, De Lotto, Autotote en Holland Casino.
2. Het College neemt klachten in beginsel alleen in behandeling indien de klager zich in eerste instantie tot de betreffende vergunninghouder heeft gewend. Zonodig wordt de klacht eerst ter behandeling doorgezonden naar de desbetreffende vergunninghouder.
3. Het College neemt klachten alleen in behandeling indien deze schriftelijk worden ingediend, voorzien van de naam en de adresgegevens van de klager, alsmede diens handtekening.
4. Klachten met betrekking tot het voldoen van de inleg, de aanspraak op premies of prijzen of andere civielrechtelijke geschillen worden in beginsel doorverwezen naar de burgerlijke rechter.
5. Klachten over trekkingsprocedures of het toevalskarakter van een spel worden in beginsel doorverwezen naar het Nederlands Meetinstituut (NMI), waar deze belast is met de technische controle, of naar de verantwoordelijke notaris.
6. Klachten over de bestemming en verdeling van de opbrengst worden in beginsel terugverwezen naar de desbetreffende vergunninghouder, aangezien het toezicht van het College zich niet uitstrekt tot de besteding van de opbrengst door de begunstigen.
7. Ingeval van klachten over de interpretatie of naleving door een vergunninghouder van de regelgeving inzake kansspelen, legt het College de klacht voor aan de desbetreffende vergunninghouder met het verzoek om een reactie.
8. Indien daartoe aanleiding is, legt het College de reactie van de desbetreffende vergunninghouder ter commentaar aan de klager voor, waarna het commentaar zonodig aan de vergunninghouder wordt voorgelegd.
9. De klager en de desbetreffende vergunninghouder, alsmede in voorkomende gevallen de verantwoordelijke bewindslieden, worden in kennis gesteld van het ter zake door het College ingenomen standpunt.
10. Het College neemt jaarlijks in het jaarverslag een overzicht op van de in het verslagjaar afgedane klachten.

aldus vastgesteld in de 83^e vergadering van het College d.d. 9 december 2002

Overzicht van in 2003 uitgebrachte adviezen op grond van artikel 34 van de Wet op de kansspelen

1. advies nr. C.116/03 d.d. 30 januari 2003 inzake wijziging spelreglement 2000 Holland Casino (black jack plus en Big Wheel)
(adviesaanvraag Justitie, mede namens Economische Zaken, d.d. 10 januari 2003, kenmerk 520486/02/SRS)
2. advies nr. C.341/03 d.d. 3 april 2003 inzake wijziging Beschikking casinospelen 1996 (reactietermijn)
(adviesaanvraag Justitie, mede namens Economische Zaken, d.d. 30 januari 2003, kenmerk 5198179/SRS/02)
3. advies nr. C.416/03 d.d. 29 april 2003 inzake wijziging algemene spelvoorwaarden Nederlandse Staatsloterij (sevens)
(adviesaanvraag Justitie, mede namens Financiën, d.d. 28 maart 2003, kenmerk 5217142/03/SRS)
4. advies nr. C.428/03 d.d. 29 april 2003 inzake wijziging algemene spelvoorwaarden Nederlandse Staatsloterij (dayzers)
(adviesaanvraag Justitie, op verzoek van Financiën, d.d. 24 april 2003, kenmerk 522274/03/SRS)
5. advies nr. C.429/03 d.d. 29 april 2003 inzake buitenlandse deelnemingen Holland Casino (*initiatief advies*)
6. advies nr. C.523/03 d.d. 5 juni 2003 inzake wijziging Beschikking totalisator 1998
(adviesaanvraag Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, door tussenkomst van Justitie, d.d. 20 mei 2003, kenmerk TRCIZ/2003/171)
7. advies nr. C.603/03 d.d. 2 juli 2003 inzake wijziging Beschikking instantloterij 1996 en deelnemersreglement instantloterij (digitale instantloterij)
(adviesaanvraag Justitie, mede namens Welzijn, Volksgezondheid en Sport, d.d. 24 april 2003, kenmerk L.O. 870/0181/0351762)
8. advies nr. C.609/03 d.d. 2 juli 2003 inzake wijziging deelnemersreglement De Lotto
(adviesaanvragen Justitie, mede namens Welzijn, Volksgezondheid en Sport, d.d. 22 april 2003, kenmerk L.O. 640/0073/0351757, en 26 juni 2003, kenmerk L.O. 640/0073/0351807)
9. advies nr. C.682/03 d.d. 24 juli 2003 inzake wijziging deelnemersreglement Nationale Postcode Loterij
(adviesaanvragen Justitie d.d. 24 april 2003, kenmerk L.O. 890/0098/0351761, en 27 juni 2003, kenmerk L.O. 890/0098/0351809)
10. advies nr. C.685/03 d.d. 24 juli 2003 inzake wijziging financieel reglement Nationale Postcode Loterij
(adviesaanvraag Justitie d.d. 2 mei 2003, kenmerk L.O. 890/0098/0351777)

11. advies nr. C.693/03 d.d. 24 juli 2003 inzake wijziging deelnemersreglement BankGiroLoterij
(adviesaanvragen Justitie d.d. 24 april 2003, kenmerk L.O. 700/0088/0351757/03, en 27 juni 2003, kenmerk L.O. 700/0088/0351810)
12. advies nr. C.696/03 d.d. 24 juli 2003 inzake wijziging deelnemersreglement SponsorBingo Loterij
(adviesaanvraag Justitie d.d. 27 juni 2003, kenmerk L.O. 730/0002/0351808)
13. advies nr. C.932/03 d.d. 9 oktober 2003 inzake wijziging spelreglement 2000 Holland Casino (multi roulette, black jack en caribbean stud)
(adviesaanvraag Justitie, mede namens Economische Zaken, d.d. 11 augustus 2003, kenmerk 5239519/03/SRS)
14. advies nr. C.935/03 d.d. 9 oktober 2003 inzake wijziging deelnemersreglement De Lotto
(adviesaanvraag Justitie, mede namens Welzijn, Volksgezondheid en Sport, d.d. 10 september 2003, kenmerk L.O. 640/0073/0351837)
15. advies nr. C.950/03 d.d. 9 oktober 2003 inzake verhuizing Holland Casino Zandvoort naar Haarlem
(adviesaanvraag Justitie, mede namens Economische Zaken, d.d. 12 september 2003, kenmerk 5244713/03/SRS)
16. advies nr. C.1026/03 d.d. 6 november 2003 inzake nieuwe vestigingen Holland Casino
(adviesaanvraag Justitie, mede namens Economische Zaken, d.d. 27 augustus 2003, kenmerk 5242251/03/SRS)
17. advies nr. C.1029/03 d.d. 6 november 2003 inzake wijziging deelnemersreglement Nationale Postcode Loterij
(adviesaanvraag Justitie d.d. 29 oktober 2003, kenmerk L.O. 890/0098/0351929)
18. advies nr. C.1032/03 d.d. 6 november 2003 inzake wijziging deelnemersreglement BankGiroLoterij (introdunctie toegevoegd spel)
(adviesaanvraag Justitie d.d. 29 oktober 2003, kenmerk L.O. 700/0088/0351927)
19. advies nr. C.1035/03 d.d. 6 november 2003 inzake wijziging deelnemersreglement SponsorBingo Loterij (aanpassing toegevoegd spel)
(adviesaanvraag Justitie d.d. 29 oktober 2003, kenmerk L.O. 730/0002/0351926)
20. advies nr. C.1163/03 d.d. 11 december 2003 inzake wijziging totalisatorreglement 1998 (deelname via internet)
(adviesaanvraag Justitie, op verzoek van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, d.d. 4 december 2003, kenmerk 5259350/03/SRS)
21. advies nr. C.1166/03 d.d. 11 december 2003 inzake wijziging algemene spelvoorwaarden Nederlandse Staatsloterij (online machtiging en credit card betaling)
(adviesaanvraag Justitie, op verzoek van Financiën, d.d. 7 november 2003, kenmerk 5254500/03/SRS)

Brief d.d. 30 januari 2003 inzake toekomstig toezicht

Geachte heer Donner,

U heeft het College gevraagd om een advies uit te brengen over de vormgeving van het toekomstig toezicht op de kansspelen. Bij deze voldoet het College aan dit verzoek.

1. Het College heeft reeds eerder aangegeven dat het zich kan vinden in de gedachte dat de uitvoering van de Wet op de kansspelen (vergunningverlening en toezicht op de naleving daarvan) op landelijk niveau in één hand wordt gebracht bij één bestuursorgaan, dat daartoe kwalitatief en kwantitatief voldoende toegerust moet zijn en slagvaardig kan optreden. Naar de opvatting van het College dient dit een onafhankelijke toezichthouder te zijn. Gelet op het bijzondere karakter van het kansspelbestel, dat naar het zich laat aanzien vooralsnog grotendeels gehandhaafd zal blijven, blijft ook een onafhankelijke en uitgewogen oordeelsvorming ten aanzien van de belanghebbenden op dit terrein noodzakelijk. Het College pleit dan ook voor het handhaven van een zelfstandig bestuursorgaan op het terrein van de kansspelen.

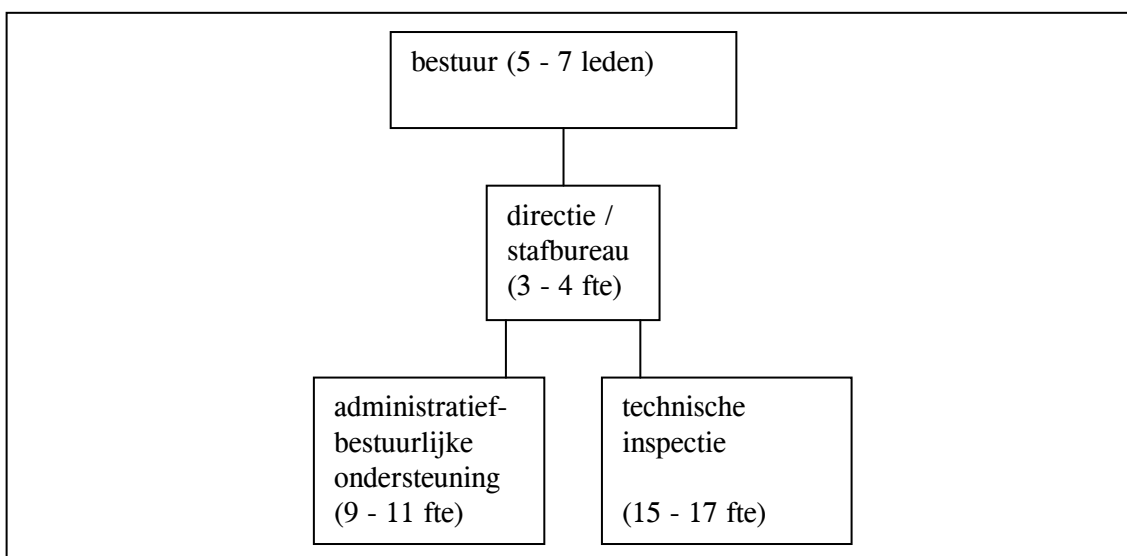
2. De onderscheidene departementen hebben uiteenlopende eigen (financiële) belangen bij de regulering van de kansspelmarkt. Reeds daarom is het College van oordeel dat het hebben van een onafhankelijke toezichthouder op dit terrein noodzakelijk is. Bovendien heeft de ervaring geleerd dat niet alle betrokken departementen voldoende in staat zijn om expertise op het onderhavige terrein op te bouwen of te handhaven. Ook het adequaat inspelen op de ontwikkelingen in de kansspelmarkt en het slagvaardig kunnen optreden tegen onwenselijke situaties hebben blijkens de praktijk niet tot de mogelijkheden behoort. Een onafhankelijke toezichthouder, hoe beperkt diens mogelijkheden ook zijn, is daartoe echter wel in staat.

3. Nederland heeft inmiddels bijna dertig jaar ervaring met een onafhankelijke toezichthouder op het terrein van de kansspelen. In 1974 is de Raad voor de Casinospelen ingesteld, met als taak het houden van toezicht op de casino's en het adviseren daaromtrent aan de verantwoordelijke bewindslieden. Vanaf 1996 heeft het College van toezicht op de kansspelen deze taak overgenomen voor het gehele terrein van de landelijke kansspelen. Naar de opvatting van het College dienen er zwaarwegende argumenten te zijn om aan dertig jaar onafhankelijk toezicht thans een einde te maken.

4. De keuze voor een niet onafhankelijke toezichthouder zou bovendien niet sporen met de ontwikkelingen in de ons omringende landen, waar steeds vaker onafhankelijke instanties op dit terrein worden ingesteld. Het gaat hier om een fenomeen dat internationaal ook wel wordt aangeduid met de term *regulator*. In Europa is de Gaming Board for Great Britain, ingesteld in 1968, de oudste regulator. De afgelopen jaren zijn steeds meer landen ertoe over gegaan om een afzonderlijke regulator voor de kansspelen in te stellen. Het College noemt hier als recente voorbeelden Noorwegen, Zweden, Denemarken, België en Zwitserland. Van oudsher waren het de onderscheidene departementen in die landen die belast waren met de vergunningverlening en het toezicht. Gaandeweg is evenwel het inzicht doorgebroken dat dergelijke taken beter door een afzonderlijke regulator kunnen worden behartigd. In essentie wordt hiermee een scheiding aangebracht tussen enerzijds regelgeving en beleid en anderzijds vergunningverlening en toezicht. Het College acht de veelal in Nederland gebezigde term *toezichthouder* in dit verband dan ook te beperkt. Bovendien hebben regulators veelal ook een adviserende rol ten aanzien van regelgeving en beleid, gelet op de expertise waarover zij beschikken.

5. Het College pleit ervoor om de nieuwe Nederlandse regulator vorm te geven overeenkomstig het model van de Britse Gaming Board. Dat wil zeggen dat het eigenlijke orgaan bestaat uit een door de Kroon te benoemen bestuur, dat zodanig is samengesteld dat een maatschappelijk draagvlak is gewaarborgd en waarin voldoende bestuurlijke ervaringen en specialistische deskundigheden zijn vertegenwoordigd. Dit bestuur neemt binnen duidelijk gedefinieerde grenzen van de wet alle besluiten inzake vergunningverlening en toezicht. Voor beide taken bestaat een afzonderlijke ondersteuning, te weten een administratief-bestuurlijke ondersteuning voor de bestuurlijke taken en een inspectie voor het technisch toezicht. De taken die thans door Verispect B.V. worden verricht kunnen in deze inspectie worden ondergebracht. Reeds eerder heeft het College er op gewezen dat dergelijke publieke taken niet door een commerciële instelling behoren te worden verricht.

Schematisch zou het er als volgt uit kunnen zien:

6. Naar de opvatting van het College spreekt het voor zich dat ook de huidige taken van de Rijksoverheid ten opzichte van de speelautomatenbranche naar de nieuwe regulator worden overgeheveld. De omstandigheid dat de nieuwe regulator zowel de publieke aanbieders (de landelijke kansspelmonopolies) als de private aanbieders (de speelautomatenbranche) onder zijn hoede krijgt, behoeft volgens het College niet op problemen te stuiten. Ook hier geldt dat de wet duidelijk zal moeten afbakenen wat de taken en bevoegdheden zijn. Het College verwijst in dit verband naar een vergelijkbare situatie die zich voordoet bij het Commissariaat voor de Media, waar deze gaat over het publieke omroepbestel en de commerciële zenders. Een onafhankelijke regulator moet geacht worden oog te hebben voor uiteenlopende belangen.

7. In de visie van het College neemt de nieuwe regulator dus de taken over die thans verdeeld zijn over vijf departementen, het College en Verispect. Hier is dus in wezen sprake van een herverdeling van taken. Eventueel zou kunnen worden overwogen om te voorzien in een vernietigingsrecht door de Kroon van bepaalde besluiten door de nieuwe regulator wegens strijd met de wet of het algemeen belang. Voorts staat uiteraard tegen de besluiten van de regulator beroep op de rechter open ingevolge de Algemene wet bestuursrecht. Wellicht zou het College van Beroep voor het bedrijfsleven als bevoegde rechter kunnen fungeren, gelet op het feit dat dit college thans reeds de bevoegde rechter is ten aanzien van besluiten genomen

op grond van Titel Va (Speelautomaten) van de Wet op de kansspelen. Taken die thans op gemeentelijk niveau worden verricht, dienen naar de opvatting van het College niet naar de nieuwe regulator over te gaan. Hooguit zou er sprake kunnen zijn van een signaleringsfunctie en een daaruit voortvloeiende adviesfunctie richting gemeenten. In een opgetuigd tweedelijns toezicht richting gemeenten ziet het College dan ook geen enkele meerwaarde.

8. Het College wil op deze plaats nogmaals het onderscheid onderstrepen tussen het reguleren van de legale kansspelsector (de taak van de regulator) en het opsporen en vervolgen van illegale kansspelen (een taak van politie en openbaar ministerie). Dit neemt uiteraard niet weg dat de regulator een faciliterende functie naar politie en openbaar ministerie kan hebben, middels het signaleren van ontwikkelingen en het ter beschikking stellen van expertise. Waar het gaat om de eigen bevoegdheden van de nieuwe regulator, pleit het College in het bijzonder voor het invoeren van de mogelijkheid om bestuurlijke boetes op te kunnen leggen. Aangezien het intrekken van een vergunning veelal een disproportionele maatregel zal zijn, bestaat er behoefte aan een meer selectief en effectief inzetbaar middel.

9. Een laatste punt dat het College hier aan de orde wil stellen is de financiering van de nieuwe regulator. Het College is geen voorstander van directe financiering door de sector. Het College geeft de voorkeur aan financiering uit de algemene middelen, om het *wie betaalt bepaalt* effect te voorkomen. Overigens vloeit jaarlijks een bedrag van meer dan een half miljard euro in de schatkist vanwege kansspelbelasting, btw- en winstafdracht van de kansspelvergunninghouders. De kosten van de nieuwe regulator, naar schatting enkele miljoenen euro, zijn hier slechts een fractie van.

Samenvattend is het College van oordeel dat een onafhankelijke toezichthouder op het terrein van de kansspelen niet alleen wenselijk, maar ook noodzakelijk is.

Het College vertrouwt u hiermee van dienst te zijn geweest.

Met vriendelijke groet,

w.g. drs. M.W.M. Vos-van Gortel,
voorzitter

Stemuitslagen Symposium *De toekomst van de kansspelen*

Kurhaus Hotel, Scheveningen, maandag 24 maart 2003

	%
<i>modelverdeelsysteem voor goede doelen?</i>	
pro: - Theo Schuyt, hoogleraar filantropie Vrije Universiteit Amsterdam	64,2
contra: - Boudewijn Poelmann, bestuursvoorzitter Nationale Postcode Loterij	35,8
 <i>uitbreiding speelautomatenmarkt?</i>	
pro: - Martin Zijlstra, voorzitter VAN Speelautomaten Branche-organisatie	34,2
contra: - Tijmen Horst, voorzitter Anonieme Gokkers Omgeving Gokkers	65,8
 <i>“gratis” kansspelen?</i>	
pro: - Paul de Man, directeur Endemol Nederland BV	25,8
contra: - Jan de Wit, lid SP-fractie Tweede Kamer	74,2
 <i>onafhankelijk toezicht op kansspelen?*</i>	
pro: - Dirk Witteveen, directeur De Nederlandsche Bank NV	75,0
contra: - Harry Borghouts, Commissaris van de Koningin in Noord Holland	25,0
 <i>naar een Europees kansspelbeleid?</i>	
pro: - Joris de Smet, advocaat te Brussel	37,1
contra: - Philippe Vlaemminck, advocaat te Gent	62,9
 <i>gokken op het net?</i>	
pro: - Henk Kivits, bestuursvoorzitter Holland Casino	66,9
contra: - Henk van de Bunt, hoogleraar criminologie Erasmus Universiteit Rotterdam	33,1

* Bij dit onderwerp heeft ook een stemming voorafgaand aan de discussie plaatsgevonden. De uitslag daarvan was 84,4 % pro en 15,6 % contra.

Titel VIa van de Wet op de kansspelen (College van toezicht op de kansspelen)

TITEL VIa

College van toezicht op de kansspelen

Artikel 33

1. Er is een College van toezicht op de kansspelen, hierna het College genoemd.
2. Het College heeft tot taak Onze Minister van Justitie en Onze ministers wie het mede aangaat, te adviseren alsmede desgevraagd de inlichtingen te verstrekken die nodig zijn voor de beoordeling van de uitvoerbaarheid van voorgenomen wettelijke voorschriften en algemene beleidsvoornemens, voor zover deze betrekking hebben op kansspelen.
3. Het College brengt binnen zes maanden na ommekomst van ieder jaar een verslag uit van zijn werkzaamheden en van de ontwikkeling van de kansspelen in Nederland. Telkens na een termijn van drie jaren wordt daarin tevens de taakvervulling van het College aan een onderzoek onderworpen. Het verslag wordt toegezonden aan de Minister van Justitie en Onze Ministers wie het mede aangaat, alsmede aan de Staten-Generaal.

Artikel 34

1. Het College wordt gehoord over het voornemen tot verlening, wijziging of intrekking van een vergunning als bedoeld in de artikelen 9, 14b, 16, 24, 27b, 27h en 30g van de wet, alsmede in artikel 3 van de wet voorzover de prijzen en premies gezamenlijk een grotere waarde dan 4.500.000 euro hebben.
2. Het College is belast met het toezicht op de naleving door de rechtspersonen, waaraan een vergunning is verleend als bedoeld in het eerste lid, van het bepaalde bij of krachtens deze wet en van hun statuten en reglementen.
3. Met het in het tweede lid bedoelde toezicht op de naleving zijn belast de leden van het College, de secretaris en de overige medewerkers van het bureau van het College. De toezichthouder beschikt niet over de bevoegdheden, genoemd in de artikelen 5:18 en 5:19 van de Algemene wet bestuursrecht.
4. Instemming met de statuten en reglementen van de in het tweede lid bedoelde rechtspersonen wordt niet door Onze Minister van Justitie of een van Onze Ministers wie het mede aangaat gegeven dan nadat het College is gehoord. De artikelen 10:28 tot en met 10:31 van de Algemene wet bestuursrecht zijn van overeenkomstige toepassing.
5. De in het tweede lid bedoelde rechtspersonen zenden een afschrift van de ingevolge de verleende vergunning voorgeschreven rapportage aan het College.

Artikel 35

1. Het College bevordert overleg, coördinatie en samenwerking tussen de instellingen en personen waaraan door Onze Minister van Justitie of een van Onze Ministers wie het mede aangaat vergunning is verleend ingevolge deze wet. Het College kan daartoe deze instellingen en personen voorstellen doen.
2. In het belang van het voorkomen en tegengaan van negatieve maatschappelijke effecten kan het College, overeenkomstig bij algemene maatregel van bestuur gegeven regels, de in het eerste lid bedoelde instellingen en personen aanbevelingen doen.

Artikel 36

1. Het College bestaat uit ten hoogste twaalf leden. De voorzitter en de overige leden worden bij koninklijk besluit benoemd en ontslagen.
2. De voorzitter en ten minste de helft van de overige leden van het College zijn onafhankelijke deskundigen. De andere leden van het College zijn ambtenaren in rijksdienst, die daarin met raadgevende stem zitting hebben.
3. Het College wordt bijgestaan door een secretaris, die wordt benoemd en ontslagen bij koninklijk besluit. De secretaris heeft in de vergaderingen van het College een raadgevende stem.
4. Aan het College kan een bureau worden verbonden, dat onder leiding staat van de secretaris. De secretaris en de overige leden van het bureau zijn voor de uitoefening van hun taak uitsluitend verantwoording schuldig aan het College.
5. Leden van het College, alsmede van het daaraan verbonden bureau, mogen geen direct of indirect persoonlijk belang hebben bij de exploitatie van kansspelen.

Artikel 37

Bij algemene maatregel van bestuur worden nadere regelen gegeven met betrekking tot de taak, bevoegdheden en samenstelling van het College, alsmede de benoeming van de leden en de secretaris daarvan. Deze regelen hebben mede betrekking op de werkwijze en de vergoeding van de kosten van het College.

Besluit College van toezicht op de kansspelen (Stb. 1995, 595)

Paragraaf 1. Begripsomschrijvingen

Artikel 1

In dit besluit wordt verstaan onder:

- a. de wet: de Wet op de kansspelen;
- b. Onze Minister: Onze Minister van Justitie;
- c. Onze Ministers wie het mede aangaat: Onze Minister van Economische Zaken, Onze Minister van Financiën, Onze Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en Onze Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij;
- d. het College: het College van toezicht op de kansspelen als bedoeld in artikel 33 van de wet.

Paragraaf 2. Adviezen

Artikel 2

1. Een verzoek om advies aan het College kan worden gedaan door Onze Minister of door een van Onze Ministers wie het mede aangaat door tussenkomst van Onze Minister.
2. Het College zendt zijn adviezen aan Onze Minister en aan Onze Ministers wie het mede aangaat.

Artikel 3

1. Adviezen als bedoeld in artikel 34, eerste en derde lid, van de wet worden niet vastgesteld dan nadat de betrokken rechtspersoon in de gelegenheid is gesteld zijn zienswijze kenbaar te maken.
2. Toepassing van het eerste lid kan achterwege blijven indien:
  - a. de vereiste spoed zich daartegen verzet; of
  - b. de betrokken rechtspersoon tegen het advies naar verwachting geen bedenkingen zal hebben.

Paragraaf 3. Toezicht

Artikel 4

1. Aanwijzingen door Onze Minister of een van Onze Ministers wie het mede aangaat aan de rechtspersonen waaraan een vergunning is verleend als bedoeld in artikel 34, eerste lid, van de wet worden ingevolge de verleende vergunning niet gegeven dan nadat het College is gehoord.
2. Toepassing van het eerste lid kan achterwege blijven indien de vereiste spoed zich daartegen verzet.

Artikel 5

Door Onze Minister of door een van Onze Ministers wie het mede aangaat door tussenkomst van Onze Minister kan aan het College het verzoek worden gedaan een onderzoek in te stellen naar de naleving van het bepaalde bij of krachtens de wet en van zijn statuten en reglementen door een rechtspersoon waaraan een vergunning is verleend als bedoeld in artikel 34, eerste lid, van de wet.

Artikel 6

(vervallen)

Paragraaf 4. Voorstellen

Artikel 7

De ingevolge artikel 35, eerste lid, van de wet door het College vastgestelde voorstellen bevatten de vermelding tot wie zij zijn gericht. Zij worden ter kennis gebracht aan Onze Minister en aan Onze Ministers wie het mede aangaat.

Paragraaf 5. Aanbevelingen

Artikel 8

Met inachtneming van het bepaalde bij en krachtens de wet en in het belang van het voorkomen en tegengaan van negatieve maatschappelijke effecten kan het College de instellingen en personen waaraan door Onze Minister of een van Onze Ministers wie het mede aangaat vergunning is verleend ingevolge de wet, aanbevelingen doen met betrekking tot:

- a. de wijze van werving en reclame;
- b. het waarborgen van een eerlijk en betrouwbaar spelverloop en het voorkomen van fraude en misbruik;
- c. de vestiging van voor het publiek opengestelde inrichtingen waar gelegenheid wordt gegeven tot beoefening van een kansspel of waar deelnamebewijzen aan een kansspel verkrijgbaar worden gesteld, alsmede elke overige wijze waarop de deelname aan een kansspel mogelijk wordt gemaakt.

Artikel 9

1. Een aanbeveling overeenkomstig artikel 8 wordt niet vastgesteld dan nadat degene tot wie deze is gericht in de gelegenheid is gesteld zijn zienswijze daaromtrent kenbaar te maken.
2. Indien de aanbeveling is gericht tot tien of meer vergunninghouders, wordt het voornemen tot vaststelling daarvan bekend gemaakt in de Staatscourant. Vaststelling van een aanbeveling als bedoeld in de vorige volzin geschiedt niet dan nadat vier weken na die bekendmaking zijn verstreken.
3. Door het College vastgestelde aanbevelingen worden ter kennis gebracht aan Onze Minister en aan Onze Ministers wie het mede aangaat.

Artikel 10

Indien het College van oordeel is dat een overeenkomstig artikel 8 gegeven aanbeveling niet, of niet voldoende, wordt nageleefd door een instelling of persoon tot wie de aanwijzing is gericht, brengt het College daaromtrent rapport uit aan Onze Minister en Onze Ministers wie het mede aangaat.

Paragraaf 6. Samenstelling en benoeming

Artikel 11

Het College bestaat uit zeven onafhankelijke leden, te weten:

- a. een lid, tevens voorzitter; en
- b. zes onafhankelijke leden.

Artikel 12

De voordracht tot benoeming van de voorzitter en de overige leden van het College geschiedt door Onze Minister, in overeenstemming met Onze Ministers wie het mede aangaat.

Artikel 13

De voorzitter en de overige leden van het College worden benoemd voor een tijdvak van ten hoogste vier jaar. Herbenoeming is terstond mogelijk en kan tweemaal en telkens voor een tijdvak van ten hoogste vier jaar plaatsvinden.

Artikel 14

1. De secretaris van het College wordt benoemd voor een tijdvak van ten hoogste vier jaar op voordracht van Onze Minister, in overeenstemming met Onze Ministers wie het mede aangaat. De secretaris is terstond weder benoembaar. Voor de secretaris kan tevens een plaatsvervanger worden benoemd.

2. De overige leden van het bureau van het College worden benoemd en ontslagen door Onze Minister.

Artikel 15

De voorzitter, de leden en de secretaris van het College kunnen te allen tijde op eigen verzoek worden ontslagen.

Artikel 16

1. De voorzitter, de leden en de secretaris van het College kunnen worden ontslagen wegens ongeschiktheid, onbekwaamheid of op andere zwaarwegende gronden.

2. Onder zwaarwegende gronden wordt mede verstaan het verkrijgen van een direct of indirect persoonlijk belang bij de exploitatie van kansspelen, alsmede het niet-nakomen van de verplichting tot geheimhouding, bedoeld in artikel 2:5 van de Algemene wet bestuursrecht.

3. De voordracht tot ontslag ingevolge het eerste lid geschiedt door Onze Minister, in overeenstemming met Onze Ministers wie het mede aangaat. Een daartoe strekkende voordracht geschiedt niet dan nadat de betrokkene en het College zijn gehoord.

Artikel 17

Indien Onze Minister voornemens is een voordracht te doen als bedoeld in artikel 16, derde lid, kan de voorzitter, een lid of de secretaris van het College bij koninklijk besluit worden geschorst, op voordracht van Onze Minister. Een schorsing vervalt door een tijdsverloop van dertien weken of door ontslag binnen dertien weken na de schorsing.

Paragraaf 7. Werkwijze

Artikel 18

1. Beslissingen kunnen slechts door het College worden genomen indien ten minste de helft van het aantal leden van het College aan de stemming heeft deelgenomen.

2. Beslissingen worden vastgesteld bij meerderheid van stemmen. Bij staking van stemmen beslist de stem van de voorzitter.

Artikel 19

Van de door het College vastgestelde adviezen, voorstellen en aanbevelingen wordt mededeling gedaan door publikatie in het verslag, bedoeld in artikel 33, derde lid, van de wet. Artikel 10, tweede lid, van de Wet openbaarheid van bestuur is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 20

1. Het College stelt, met toestemming van Onze Minister, een reglement van orde op, bevattende nadere regels ten aanzien van zijn werkwijze.

2. Het reglement van orde van het College bevat in ieder geval regels met betrekking tot het uit zijn midden aanwijzen van plaatsvervangende voorzitters, de openbaarheid van zijn

vergaderingen en de wijze waarop door het College vastgestelde voorstellen en aanbevelingen worden bekendgemaakt.

3. Van het reglement van orde wordt mededeling gedaan door plaatsing in de Staatscourant.

Artikel 21

1. Het College kan ten behoeve van zijn werkzaamheden commissies instellen.

2. De bevoegdheid tot het vaststellen van adviezen, voorstellen en aanbevelingen kan niet worden gedelegeerd of gemandateerd aan een commissie.

Artikel 22

1. Het College zendt jaarlijks vóór 1 september aan Onze Minister een bestedingsplan voor het daaropvolgende kalenderjaar met betrekking tot de aan de taakvervulling van het College verbonden uitgaven.

2. Onze Minister bekostigt de uitgaven van het College overeenkomstig het goedgekeurde bestedingsplan.

3. In afwijking van het eerste lid wordt het bestedingsplan voor het kalenderjaar 1996 opgesteld door Onze Minister.

Paragraaf 8. Overgangs- en slotbepalingen

(niet opgenomen)

Reglement van orde van het College van toezicht op de kansspelen (Stcrt. 1996, 63)

Het College van toezicht op de kansspelen,
Gelet op artikel 20 van het Besluit College van toezicht op de kansspelen;
Besluit:

Artikel 1

In dit reglement wordt verstaan onder:

- a. de wet: de Wet op de kansspelen;
- b. het besluit: het Besluit College van toezicht op de kansspelen;
- c. het college: het College van toezicht op de kansspelen.

Artikel 2

1. Het college vergadert ten kantore van het bureau van het college te 's-Gravenhage, tenzij de voorzitter een andere plaats aanwijst.
2. Het college vergadert regelmatig op door de voorzitter vast te stellen tijdstippen en voorts telkens als een ander lid van het college dit met redenen omkleed verzoekt.
3. De vergaderingen zijn niet openbaar, tenzij het college beslist dat de vergadering in het openbaar plaatsvindt.

Artikel 3

1. De secretaris stelt in overleg met de voorzitter de agenda op.
2. De secretaris draagt er zorg voor dat de oproep voor de vergadering en de agenda met stukken ten minste drie dagen voordat de vergadering plaatsvindt in het bezit van de leden zijn.
3. In geval een lid verhinderd is een vergadering bij te wonen geeft hij daarvan tijdig bericht aan de secretaris.

Artikel 4

1. De stemmingen van het college worden mondeling gehouden.
2. In afwijking van het eerste lid vinden stemmingen over personen plaats bij gesloten stembriefjes, tenzij de stemming betrekking heeft op één kandidaat.
3. Blanco stemmen worden niet geteld als geldige stemmen.

Artikel 5

In spoedeisende gevallen kunnen buiten de vergadering beslissingen worden genomen, mits ten minste de helft van het aantal leden van het college schriftelijk of telefonisch, dan wel per telefax of per E-mail, zijn gevoelens inzake de te nemen beslissing heeft geuit.

Artikel 6

1. De secretaris zendt uiterlijk vijf dagen na de vergadering aan de leden de op die vergadering betrekking hebbende besluitenlijst.
2. De besluitenlijst wordt de eerstvolgende vergadering ter goedkeuring voorgelegd.
3. Van een buiten de vergadering genomen beslissing als bedoeld in artikel 5 doet de secretaris in de eerstvolgende vergadering mededeling, waarna de beslissing wordt opgenomen in de besluitenlijst als bedoeld in het eerste lid.

Artikel 7

Op een ingevolge artikel 21 van het besluit ingestelde commissie zijn de artikelen 2 tot en met 6 van overeenkomstige toepassing.

Artikel 8

1. Adviezen, aanbevelingen en voorstellen als bedoeld in de artikelen 33 en 35 van de wet worden ondertekend door de voorzitter en de secretaris.
2. De overige uitgaande stukken kunnen worden ondertekend door de secretaris.

Artikel 9

1. Voorstellen en aanbevelingen worden bekendgemaakt door toezending aan degenen tot wie zij zijn gericht.
2. Indien een voorstel of aanbeveling is gericht tot tien of meer vergunninghouders wordt deze bekend gemaakt door plaatsing in de Staatscourant.

Artikel 10

1. Het college kan uit zijn midden plaatsvervangende voorzitters benoemen.
2. De benoeming van een plaatsvervangend voorzitter geldt voor de duur van zijn lidmaatschap, met dien verstande dat bij zijn herbenoeming tot lid opnieuw over zijn plaatsvervangend voorzitterschap wordt beslist.

Artikel 11

De leden van het college en van het bureau van het college nemen niet deel aan enig kansspel waarvoor ingevolge de wet vergunning is verleend.

Artikel 12

1. Dit reglement treedt in werking met ingang van de tweede dag na dagtekening van de Staatscourant waarin het wordt geplaatst en werkt terug tot 1 januari 1996.
2. Dit reglement wordt aangehaald als: Reglement van orde van het College van toezicht op de kansspelen.

Dit reglement zal in de Staatscourant worden geplaatst.

's-Gravenhage, 26 februari 1996

drs. M.W.M. Vos - van Gortel,
voorzitter

mr. E.A. van Vondelen,
secretaris

Dit reglement is overeenkomstig artikel 20, eerste lid, van het Besluit College van toezicht op de kansspelen goedgekeurd door de Staatssecretaris van Justitie.

's-Gravenhage, 11 maart 1996

De Staatssecretaris van Justitie,
E.M.A. Schmitz

Jaarafdracht 2003 (x mln. euro)	staatsloterij		bankgiroloterij		sponsorloterij		postcodeloterij		toto/lotto		instantloterij		totalisator		speelcasino's		TOTAAL	
		in %		in %		in %		in %		in %		in %		in %		in %		in %
Schatkist	107,0	100,0%													129,2	100,0%	236,2	39,0%
Stichting DOEN					9,2	22,0%	43,1	19,8%									52,3	8,6%
NOC*NSF									36,1	70,9%	5,6	65,2%					41,7	6,9%
Wereld Natuur Fonds							17,9	8,2%									17,9	3,0%
UNICEF							16,7	7,7%									16,7	2,8%
Fondsenwerving Volksgezondheid			10,7	22,3%					4,5	8,8%	0,7	8,1%					15,9	2,6%
Prins Bernhard Cultuur Fonds			10,7	22,3%					4,5	8,8%	0,7	8,1%					15,9	2,6%
Oranje Fonds			10,7	22,3%					4,5	8,8%	0,7	8,1%					15,9	2,6%
Unie van Provinciale Landschappen							15,8	7,3%									15,8	2,6%
Novib							15,1	7,0%									15,1	2,5%
Artsen zonder Grenzen							15,1	7,0%									15,1	2,5%
Natuurmonumenten							13,6	6,3%									13,6	2,2%
VluchtelingenWerk							13,0	6,0%									13,0	2,1%
Humanitas					8,7	20,8%											8,7	1,4%
Katholieke Noden			6,9	14,4%							0,5	5,8%					7,4	1,2%
Militaire Oorlogs- en Dienstslachtoffers			6,2	12,9%							0,4	4,7%					6,6	1,1%
Vier Rijksmusea					6,5	15,5%											6,5	1,1%
Amnesty International Nederland							5,9	2,7%									5,9	1,0%
Nederlandse Rode Kruis							5,5	2,5%									5,5	0,9%
Stichting Vluchteling							4,7	2,2%									4,7	0,8%
Johan Cruyff Foundation					4,6	11,0%											4,6	0,8%
STOP AIDS NOW!							4,1	1,9%									4,1	0,7%
Fonds Bijzondere Uitkeringen ALN			3,4	7,1%													3,4	0,6%
Nederlandse Draf- en Rensport													2,8	107,7%			2,8	0,5%
TRANSPORT	107,0	100,0%	48,6	101,3%	29,0	69,3%	170,5	78,6%	49,6	97,3%	8,6	100,0%	2,8	107,7%	129,2	100,0%	545,3	90,1%

Jaarafdracht 2003 (x mln. euro)	staatsloterij		bankgiroloterij		sponsorloterij		postcodeloterij		toto/lotto		instantloterij		totalisator		speelcasino's		TOTAAL	
		in %		in %		in %		in %		in %		in %		in %		in %		in %
TRANSPORT	107,0	100,0%	48,6	101,3%	29,0	69,3%	170,5	78,6%	49,6	97,3%	8,6	100,0%	2,8	107,7%	129,2	100,0%	545,3	90,1%
Mensen in Nood / Cordaid							2,5	1,1%									2,5	0,4%
Greenpeace Nederland							2,5	1,1%									2,5	0,4%
Landschapsbeheer Nederland							2,5	1,1%									2,5	0,4%
12 Provinciale Milieufederaties							2,5	1,1%									2,5	0,4%
CommunicatieOntwikkelingssamenwerking							2,3	1,1%									2,3	0,4%
LUMC							2,1	1,0%									2,1	0,3%
Terre des Hommes							2,0	0,9%									2,0	0,3%
Foster Parents Plan							2,0	0,9%									2,0	0,3%
Dierenbescherming							2,0	0,9%									2,0	0,3%
Stichting Natuur & Milieu							2,0	0,9%									2,0	0,3%
Vogelbescherming Nederland							2,0	0,9%									2,0	0,3%
Stichting voor Leprabestrijding							1,5	0,7%									1,5	0,2%
Waddenvereniging							1,5	0,7%									1,5	0,2%
Natuur- en Milieueducatie / IVN							1,5	0,7%									1,5	0,2%
Nederlands Comité voor IUCN							1,5	0,7%									1,5	0,2%
ALN							1,5	0,7%									1,5	0,2%
Milieuedefensie							1,5	0,7%									1,5	0,2%
Hermitage aan de Amstel					1,4	3,3%											1,4	0,2%
Actie Pepernoot					1,3	3,1%											1,3	0,2%
Stichting Museum Jaarkaart					1,0	2,4%											1,0	0,2%
Fonds Slachtofferhulp					0,9	2,1%											0,9	0,1%
Nieuwe Rijksmuseum					0,9	2,1%											0,9	0,1%
Overig/diversen			-1,5 0,8	-1,3%	7,4	17,7%	13,5	6,2%	1,3	2,7%			-1,1 0,9	-7,7%			21,3	3,5%
TOTAAL	107,0	100,0%	47,9	100,0%	41,9	100,0%	217,4	100,0%	50,9	100,0%	8,6	100,0%	2,6	100,0%	129,2	100,0%	605,5	100,0%

